Dr. O. Milan Šetka

ISUS NAŠ PUT

Tučepi 1965

ISUS NAŠ PUT

Kratke kateheze iz moralke
i šest kateheza iz crkvene povijesti
za djecu

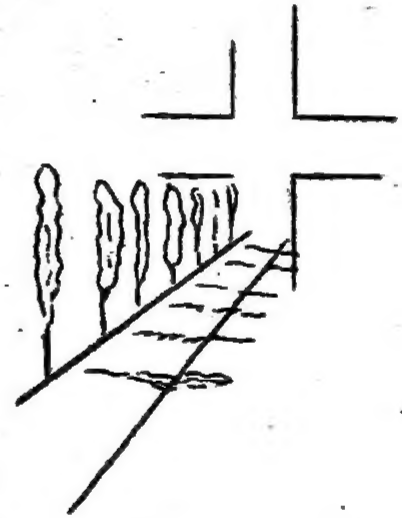

Priredio
O.Milan dr Šetka

T u č e p i 1965

MOJ KRŠĆANSKI ŽIVOT

Zovem se..... . . . . .

Rođen . . . . . u . . . . . .

Župa . . . . . Biskupija . . . . . .

Stanujem. . . . . Ulica . . . . . .

Kršten sam. . . . . .

Prva ispovijed i pričest. . . . . .

Krizman sam . . . . . .

S DOPUŠTENJEM CRKVENIH I REDOVNIČKIH VLASTI

IZDAJE: Pastoralni centar Provincije Presvetog Otkupitelja u Makarskoj, - Put žrtava fašizma 1.
ODGOVARA: Dr o.Milan Šetka,Ž.Ured, Tučepi
UMNOŽENO: u Samostanu ss. "Naše Gospe", Zagreb, Primorska 20.

1.PRAKTIČNI VJERSKI ŽIVOT

Poznato nam je iz vjeronauka da smo se u času krštenja očistili od istočnoga grijeha i da smo primili posvetnu milost. Po posvetnoj smo milosti uzdignuti u vrhunaravni život, postali smo djecom Božjom, braćom Kristovom, hramom Duha Svetoga. Mi smo se preko svojih kumova odrekli sotone i obećali smo da ćemo vjerovati u Boga i da ćemo živjeti po toj vjeri.

U veljači 1959. umro je u Zagrebu DR LJUBOMIR MARAKOVIĆ. On je bio obdaren osobitim darom estetsko-književnih sposobnosti pa se od gimnazijskih dana bavio književnošću. Bio je jedan od najboljih naših poznavalaca domaće i strane književnosti. Napisao je mnogo u prozi i u stihovima, a osobito kao literarni kritik i esejist. Sve kulturne probleme i književnost promatrao je sa gledišta kršćanskog ćudoređa. A još se više isticao kao praktični katolik. Odlučio se za ideal kršćanskog djevičanstva, pa se nije ženio. Svaki je dan pratio misu iz misala i primao sv. pričest. Dnevno je razmatrao i molio krunicu. Sav svoj život želio je udesiti prema Kristovim načelima.Kad je jednom bio u bolnici na operaciji, bolničarka ga nije poznavala, pa je upitala jednog svećenika: "Tko je taj profesor? Bolove podnosi neobično strpljivo, a gotovo cijeli dan provodi u molitvi. "Divan uzor ka-

toličkog intelektualca! Krasan uzor i za sve nas!

MI SMO KRŠĆANI DJECA BOŽJA i kao djeca Božja imamo živjeti. Za nas je vrhovni zakon volja Božja. Što Bog hoće, to moramo i mi htjeti. A Bog hoće u prvom redu da se čuvamo grijeha. Grijeh nas odvraća od Boga i od naše konačne svrhe. Uz to moramo nastojati da budemo savršeni, da živimo po Božjim zapovijedima, da budemo kreposni. Isus je rekao: "Neće svaki koji mi govori: Gospodine, Gospodine, ući u kraljevstvo nebesko, nego onaj koji čini volju Oca mojega koji je na nebesima." (Mt 7,21)

NO MI SMO LJUDI SLABI, pa ne možemo ustrajati u vršenju volje Božje, ako nam Bog ne daje svoju milost, svoju pomoć. Bog će nam dati svoju pomoć, ako iskoristimo sredstva koja nam je dao za našu duhovnu izgradnju. Ta su sredstva: sveta liturgija, sakramenti, molitva i različite pobožnosti.

Među liturgijskim činima prvo mjesto zauzima ŽRTVA SV. MISE. U sv. Misi Krist prinosi sama sebe nebeskom Ocu za naše spasenje. Zato u toj žrtvi i mi moramo sudjelovati. Misa je neiscrpivi izvor dobara koja su nam potrebna, a koje nam Bog rado daje. Radi toga ne smijemo ni jedne nedjelje ni blagdana propustiti sv. Misu, a nastojmo po mogućnosti da češće njoj prisustvujemo.

Osim toga moramo iskoristiti SVETE SAKRAMENTE. Sakramenti su kanali kroz koje nam dolaze plodovi Kristova otkupljenja. Na krštenju postajemo djecom Božjom, na krizmi Kristovim vojnicima, u pričesti blagujemo hranu

naše duše, u ispovijedi se čistimo od svojih grijeha, u bolesničkom pomazanju jačamo se za posljednju borbu, u sv. redu osposobljuju se djelitelji Božjih tajna, a u sv. ženidbi kršćanski supruzi primaju blagoslov za vršenje svojih dužnosti. Tko koristi sakramente, taj traži plodove Kristova otkupljenja.

Bog nam daje svoju pomoć vrlo rado PO MOLITVI. Isus je rekao: "Molite, i dat će vam se, tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se." (Mt 7,7) Bez molitve je nemoguće sprovoditi kršćanski život. Zato se treba često moliti: jutrom i večerom, prije i poslije jela, kad smo u dobru i kad smo u nevolji.

Među pobožnostima kršćanin posebno voli pobožnost DEVET PRVIH PETAKA u mjesecu. Isus je obećao preko sv. Marije Alakok da se neće izgubiti tko primi devet pričesti u prve petke u mjesecu izasebice s dužnom pripravom. Kako je to divno blago! Tu blagodat kršćanin mora iskoristiti.

Pravi kršćanin goji i djetinjsku POBOŽNOST PREMA DJEVICI MARIJI. Marija je Majka Božja i naša majka, naša suotkupiteljica i posrednica milosti. Zato je treba častiti. Častimo je anđeoskim pozdravom, sv. krunicom, pobožnošću pet prvih subota u mjesecu itd. Neće se izgubiti tko se pobožno utječe Mariji.

Divan je praktični kršćanski život! Ako živimo tim životom, kao što je živio i dr Ljubomir Maraković i drugi uzori kršćanskog života, mi vršimo volju Božju i postižemo Božja obećanja: blagoslov u ovom životu i vječnu sreću na drugom svijetu.

2.SVRHA NAŠEGA ŽIVOTA

Svako dijete čim počne nešto misliti i ra mišljati, neprestano pita: "Što je to? Za što je to?" Želi da dozna svaku stvar oko se be i zašto ona služi. I odrasli čovjek pos tavlja slična pitanja za stvari kojima ne po znaje svrhu. No svaki razuman čovjek mora po staviti sebi pitanje: "Koja je svrha mojega života? Zašto ja živim na svijetu?" To je naj važnije pitanje i o odgovoru na to pitanje o visi sve naše djelovanje.

Francuski književnik i političar PAVAO CLAUDEL rođen je u kolovozu 1868. Dobro je primio prvu sv. pričest, ali je ona bila kru na i kraj njegovih vjerskih dužnosti.Kao mla dić potpuno je izgubio vjeru, prihvatio bez božna načela i živio vrlo nećudoredno. Na Bo žić 1886. pošao je u crkvu Notre-Dame u Pa - rizu da u katoličkim obredima nađe gradivo za pisanje kojim će izrugati Crkvu. Pošao je i poslije podne na večernju. No tada se desi lo nešto neočekivano. Taknula ga je Božja mi lost, i on je najednom počeo vjerovati. On sam veli: "U trenu se ganu moje srce, i ja vjerovah." Od tog časa vjera je prožimala nje govo mišljenje i djelovanje. U kasnijem živo tu dnevno je slušao sv. Misu, čitao redovito sv. Pismo, razmatrao četvrt sata, molio kru- nicu i išao na klanjanja Presvetom. Svagdje je gledao Boga. U Bogu je našao smirenje i sreću. Claudel je primjer kako čovjek ne mo-

že naći sreću u stvorenim dobrima, nego samo u Bogu.

Ljudi su redovito jednodušni u shvaćanju svrhe zemaljskih stvari, ali se VRLO RAZLIKU JU U SHVAĆANJU SVRHE SVOGA ŽIVOTA. Jedni ne znaju zašto žive, a drugi sumnjaju da li po- stoji svrha života. Jedni drže da je svrha života u bogatstvu, časti, slavi i moći, a drugi da je u zdravlju, ljepoti i uživanju . Jedni opet da je u znanju, a drugi u skupu svih vremenitih dobara. Da li je ispravno mi šljenje onih koji tako misle?

Svatko se može vrlo lako uvjeriti da na vedena dobra NE MOGU STEĆI VEĆINA LJUDI NA SVIJETU. Koja je svrha života siromahu koji ne zna za bogatstvo? Koja je svrha bolesniku koji ne zna za zdravlje i užitak? Koja je sv rha čovjeku koji ne zna ni čitati ni pisati?

Nadalje, ako i ima onih koji postignu navedena dobra, ipak SE OSJEĆAJU NEZADOVOLJNI. Tko je bogat, traži još više bogatstva, tko se guši u uživanju, traži ga još više, tko u pravlja ljudima, nastoji da još što više lju di stavi pod svoju vlast. Ljudskom srcu uvi- jek nešto treba, zadovoljno nikad posve nije, pjeva naš pjesnik.

A na koncu, neka pojedini čovjek postig ne sve ono što mu srce traži, kako će on bi- ti zadovoljan kad se sjeti da će doći čas kad će sve to morati napustiti. SVATKO MORA UMRIJETI. A što nas čeka iza smrti? Sama po- misao na smrt stavlja nemir u dušu svakog čo vjeka koji traži samo vremenita dobra.

Budući da svrha našega života nije u stvorenim dobrima, onda mora biti izvan njih.

Doista u nama je neodoljiva težnja za potpu-
nom i nepomućenom srećom, a takva se SREĆA
NALAZI JEDINO U BOGU. Naš razum traži potpu-
nu istinu, a potpuna je istina Bog. Naša vo-
ljа traži potpunu dobrotu, a ta je dobrota u
Bogu. Zato s pravom kliče sv. Augustin: "Bo-
že, ti nas potičeš da uživamo slaveći te, jer
si nas stvorio za sebe, i nemirno je srce na-
še dok se u tebi ne upokoji."

Kad je Bog stvorio svijet i čovjeka, on
je imao najsavršeniju svrhu, a ta je NJEGOVA
SLAVA I ČAST. Stoga je čitavi svemir i čo -
vjek u svemiru upravljen Bogu kao konačnoj
svrsi.

No da možemo Boga uživati kao svoju ko-
načnu svrhu i konačno blaženstvo, moramo se
s njim u neku ruku sjediniti. To postizavamo
činima razuma i volje, tj. spoznajom i lju -
bavlju. Prema tome svrha je čovjeka vječno
blaženstvo, a vječno je blaženstvo u posjedo
vanju Boga, a POSJEDOVANJE SE BOGA OSTVARUJE
SPOZNAJOM I LJUBAVLJU, a iz tih čina nastaje
najveće veselje.

Na taj način dolazimo do odgovora na pi-
tanje: Zašto smo na svijetu? Katekizam odgo-
vara: "Na svijetu smo zato da Boga spoznamo,
da ga ljubimo, da mu služimo i da jednom s
njime navijeke živimo."

Eto naše svrhe života: Boga spoznati i
ljubiti. Boga najbolje spoznajemo, ako vjeru
jemo u ono što nam je Isus rekao o njemu, a
najbolje ga ljubimo, ako vršimo njegove zapo
vijedi.

3.NAŠE DJELOVANJE DO SVRHE

Svaki čovjek prije putovanja misli kako
će doći do cilja i svaki poduzetnik razmišlja
kako će napraviti zamišljeni posao. Jednako
svaki čovjek mora misliti kako će svojim dje-
lovanjem postignuti konačnu svrhu. Ako ne po-
stignemo svrhu za koju smo stvoreni, naša je
životna sudbina promašena. Zato ozbiljno ima-
mo nastojati da sve naše djelovanje bude us-
mjereno prema konačnom cilju.

Otac Damjan Veuster (1840-1889), rodom
iz Belgije, zamoli jednog dana svog biskupa
da mu dopusti posvetiti se njezi gubavaca na
otoku Molokai na Havajima. Biskup primi ponu
du i o. Damjan ode među gubavce. On je jedini
svećenik i potpuno zdrav, ali po zakonu pos-
tade gubavac, jer više nije smio napustiti o
tok niti se približiti zdravu čovjeku. Jedno
ga je dana došao k njemu o.provincijal, ali
im nije bilo dopušteno da se sastanu. Ispo -
vjedio se je kod provincijala iz svog čamca
dok je provincijal bio na brodu. O. Damjan
se posve posvetio njezi bijednih gubavaca.
Bio im je liječnik, učitelj, zidar, drvodje-
lac. Gradio je crkvice, popločavao putove, du
bao kanale, pravio glazbene instrumente, pra
vio lijesove i pokopavao umrle. Uza sve to
bio je uvijek veseo i nasmijan. Četrdeset i
sedam godina nakon njegove smrti njegovi su
posmrtni ostaci prenešeni u domovinu. Doček
je bio vrlo svečan. Zvona su svečano zvonila,

održani su mnogi govori, a i sam mu je kralj iskazao dužno poštovanje. Mali znak prizna - nja za heroizam o. Damjana.

Mi znamo svoju konačnu svrhu. Prema toj svrsi moramo težiti svojim svijesnim, volj - nim, slobodnim, kreposnim, vrhunaravnim i za službnim činima.

Naše djelovanje prema svrsi mora biti u prvom redu SVIJESNO. Mi znamo svoju svrhu i svijesno težimo prema njoj. Gospodari smo svojih djela i načina kako ta djela izvršava mo. Zato tko nema upotrebe razuma, kao i dijete, luđak, potpuno pijan, sanen i hipnotiziran čovjek, ne može svijesno težiti k svojoj svrsi.

Nadalje moramo težiti k svojoj svrsi svojom SLOBODNOM VOLJOM. Bez slobodne volje nema pravog ljudskog čina. Volja na temelju prijedloga razuma opredjeljuje se za svrhu te slobodnim činima pokreće sebe, svoje nu - tarnje i vanjske čine na postignuće svrhe.

Naši svijesni i voljni čini moraju nadalje biti ĆUDOREDNO DOBRI. Naši su čini ćudoredno dobri, ako se slažu s voljom Božjom. Bog nam je očitovao svoju volju. Zato moramo neprestano činiti ono što Bog hoće, a izbjegavati ono što Bog neće. Bog hoće da vršimo njegov zakon, a zabranjuje nam ono što se protivi njegovu zakonu. Naše djelovanje mora biti nutarnje: vjerovati Bogu i Crkvi, nadati se, ljubiti Boga i Crkvu i sve ljude, mrziti grijeh i svako zlo. Mora biti i vanjsko: vršiti kreposna djela, stupiti u Crkvu, primiti sv. krst i druge sakramente.

Naši čini moraju biti VRHUNARAVNI. Naša

je konačna svrha vrhunaravna, natprirodna, za to i djela do nje moraju biti u istom redu, tj. vrhunaravna. Naša su djela vrhunaravna, ako ih činimo u stanju posvetne milosti, te ako su čudoredno dobra. Uz to svaki naš čin, ako želimo da bude vrhunaravan, mora biti učinjen radi vrhunaravnog razloga, tj. da i - mamo želju da se čuvamo grijeha i da prianja mo uz dobra djela.

Na koncu naša djela moraju biti ZASLUŽNA. Naša su djela zaslužna, ako su slobodna, čudoredno dobra i izvedena u Božjoj milosti. Sa strane Božje mora postojati obećanje da će nam Bog dati vječnu nagradu, ako činimo djela koja on propisuje. A Bog je više puta obećao vječnu nagradu, ako živimo po njego - voj volji.

Vrlo je važno za nas kršćane, ako želimo postignuti konačnu svrhu, da često probuđujemo DOBRU NAKANU. Probuđivanje dobre nakane stoji u tome da kod svih svojih djela, kod svoga rada i trpljenja, sve prikazujemo dobrom Bogu za spasenje svoje duše. Tu nakanu poželjno je više puta preko dana probuđivati.

Eto kako ćemo zaslužiti konačnu svrhu. Svaki svoj ćudoredni čin čini svijesno i slobodno, čini u stanju milosti i s dobrom nakanom, pa će dobri Bog izvršiti svoja obećanja. On će ti dati da postigneš svoju konačnu svrhu, vječno blaženstvo na nebu.

4. ZAKONI

Svaki čovjek, koji se odlučio na putovanje, mora znati što ima činiti , a uz to mora imati potokaz do cilja. Gospodin Bog koji nam je odredio svrhu kojoj težimo i putujemo, očitovao nam je što imamo činiti, a ujedno nam je odredio i putokaz koga se imamo držati za vrijeme putovanja.To su zakoni.

U JEDNOJ CRKVI U BAVARSKOJ ima vrlo zanimljiva slika. Na njoj je naslikan car s krunom na glavi i s potpisom:"Ja vladam sa svima".Uz njega je papa s triarom i s pot - pisom:"Ja sve učim".Pokraj njih je vojnik s mačem u ruci, a ispod njega piše:"Ja branim sve".Do vojnika je težak s plugom, a ispod piše:"Ja hranim sve". Pokraj njih svih naslikan je i vrag s kolima, a uza nj piše:"Ja ću doći po sve vas, ako ne izvršite svoju dužnost".

Gospodin Bog nam je odredio konačni cilj. Taj ćemo cilj postignuti ako vršimo svoje dužnosti koje su određene zakonima.

ZAKONI su vanjsko pravilo prema kome čovjek udešava svoj rad.Oni su odraz Božje volje.Bog je po zakonima odrazio što traži od nas.Dijelimo ih najprije na vječne i vremenite zakone.

VJEČNI JE ZAKON isključivo u vječnom Bogu.On je od vijeka kao i Bog.Bog je od vijeka odlučio da bude ovaj svijet i odredio kako će se ovaj svijet urediti i kako će se ravnati.I ta vječna Božja odluka i odredba jest vječni Božji zakon.On se odnosi na sva bića:u prirodnom redu na djelovanje nerazumnih i razumnih bića; u natprirodnom redu na.sudjelovanje čovjeka s Božjom milošću i na djelovanje čistih duhovnih bića.On se odnosi na rad, na sve pokrete, na sve vanjske i nutarnje čine svih bića.

Prema tom zakonu nerazumna se bića ravnaju svojim instinktom ili nagonom.Kad ptica savija gnijezdo ili kad lastavica leti zimi u tople krajeve ili kad pauk plete svoju mrežu, oni se pokoravaju vječnom Božjem zakonu. Čovjek, koji ima razum, mora se tom zakonu pokoravati razumno.Vječni Božji zakon traži od čovjeka da bude čovjek, da razumno djeluje,tj.da živi kreposno.Vječni Božji zakon traži od kršćanina katolika da živi kreposno i da živi po načelima objave.

VREMENITE ZAKONE dijelimo na Božje i ljudske.Božjim je zakonima zakonodavac Bog , a ljudskim je zakonodavac čovjek.

VREMENITI SU BOŽJI ZAKONI u prvom redu prirodni zakon.Prirodni Božji zakon nužno postoji u prirodi svih stvorenih stvari.U svim stvorenim stvarima utisnuta je sveta Božja volja.Prirodni se zakon očituje čovjeku u najopćenitijem propisu da čini dobro i izbjegava zlo.Prirodni je zakon nepromjenjiv i vrijedi za sve ljude.

Nadalje imamo POZITIVNI BOŽJI ZAKON.Taj nam je zakon Bog dao u svojoj objavi,u Starom i Novom Zavjetu.U oba Zavjeta Bog nam je

jasno očitovao svoju volju. Stari je Zavjet nesavršen i imao je zadaču da ljude pripravi na Novi Zavjet. Novi Zavjet, koji nam je objavio Isus, jest zakon milosti i ljubavi, zakon po kome se imaju ljudi spasavati.

Ljudske zakone dijelimo na CRKVENE I DRŽAVNE ZAKONE. Crkvenim je zakonima zakonodavac Crkva, a državnim je zakonoša država. Da čovjek postigne duhovna i tjelesna dobra, on se udružuje u duhovnu i tjelesnu zajednicu i mora se pokoravati zakonima tih zajednica.

CRKVENI ZAKONI su duhovnog značenja i vode ljude k vječnom spasenju duša. Zakone za cijelu Crkvu izdaju Papa i opći crkveni sabor na čelu s papom, a za biskupiju biskup bilo na biskupskom saboru bilo izvan njega. Vlast za izdavanje crkvenih zakona dao je sam ustanovitelj Crkve Isus Krist.

DRŽAVNE ZAKONE izdaje državna vlast. Država ima vlast da se brine za vremenita dobra svojih podanika, da unapređuje ono što je dobro i uklanja ono što je štetno. Zato ima vlast da izdaje zakone. No i ti zakori potječu od Boga i moraju biti u skladu s Božjim zakonima.

Vrši zakone, koje ti je Bog dao, da postigneš konačnu svrhu. Oni ne sputavaju tvoju slobodu, nego ti olakšavaju put do svrhe. Moli Boga da ti pomogne da točno vršiš zakone.

5. NAŠA SAVJEST

Svaki čovjek osjeća u sebi jedan glas, koji se javlja prije i poslije djela kao sudac. To je glas naše savjesti, nutarnje pravilo našega djelovanja.

U stara je vremena u Grčkoj živio neki čovjek imenom Besos. Da postane pospodar, ubije svoga oca. Ali od toga vremena nije imao nigdje mira. Uvijek mu je savjest predbacivala: Ubio si oca. Što je još gore, i same ptice koje su pjevale po stablima, kao da su mu govorile: "Nesretniče, ubio si oca!" Radi toga se potuži jednom svom prijatelju što mu ptice govore da je ubio oca, a on je pravedan. Prijatelju se to činilo čudnovato, pa to dade u javnost. Povede se istraga, i dokazalo se da je uistinu ubio oca. Zbog tog zločina i on je ubijen.

Naša se savjest očituje u dva smjera. U prvom redu ona je svojstvo po kome spoznajemo vrhovna načela prirodnoga zakona. Po tom svojstvu svatko zna da ima čina koji su dobri i čina koji su zli, da dobro treba činiti, a zlo izbjegavati, da moramo častiti Boga, držati zadanu riječ, starije poštivati itd.

U drugom redu savjest je praktični sud o našim djelima. Prije djela ona se javlja i bodri nas da učinimo dobro i izbjegnemo zlo, a iza djela hvali dobro djelo i kori

zlo.

Svaki čovjek mora činiti ono što SAV - JEST NALAŽE, a izbjegavati ono što savjest zabranjuje. Ta obaveza dolazi od Gospodina Boga, jer je Bog usadio savjest u našu narav, i mi se ne smijemo oduprijeti toj obavezi. Kad vršimo djela po svojoj savjesti,mi idemo svom konačnom cilju. Zato tko priječi čovjeka da živi po savjesti, taj se protivi Božjoj volji.

Budući da moramo živjeti po savjesti,ona ima biti u prvom redu ISTINITA I ISPRAVNA, a takva je kad se slaže s voljom Božjom. Ako činimo nešto protiv istinite i ispravne savjesti, činimo to protiv volje Božje,tj.griješimo.

Istinitoj i ispravnoj savjesti protivi se POPUSTLJIVA, TUPA I LICEMJERSKA SAVJEST. Popustljivu savjest ima onaj koji sve prosuđuje u prilog svojoj moralnoj slobodi bez dovoljnog razloga. Kad popustljivost pođe mnogo daleko, dobije se tupa savjest. Licemjersku savjest ima onaj koji revnuje u malim stvarima, a u teškim griješi.

Istinitoj i ispravnoj savjesti protivi se također SKUČENA,BOJAŽLJIVA I SPLETENA savjest. Čovjek skučene savjesti nameće sebi dužnosti kojih nema, a dužnost uvećava preko mjere, Iz takvog se stanja rađa škrupulozna i smetena savjest.

Nadalje moramo imati stalnu savjest.Takvu savjest imamo kad odlučno sudimo da treba jedno djelo izvršiti, jer je dobro,a drugo izostaviti, jer je zlo. Jedino takva savjest može biti pravilo našega djelovanja.

Stalnoj se savjesti protivi DVOUMNA SAVJEST; S dvoumnom savješću ne smijemo nikada raditi. Tko sumnja da li je iza grma čovjek ili zec, ne smije pucati,pa taman bio zec.

Napokon moramo imati BUDNU I NJEŽNU SAVJEST. Čovjek budne savjesti ne da se zavesti strastima, srdžbom, ljubavlju, mržnjom,lakomosti i ljudskim obzirom. Iako je čovjeku budne savjesti jedno djelo drago, on ga ne čini, ako se ne slaže s voljom Božjom.

NJEŽNU SAVJEST ima onaj koji i u najmanjim stvarima sudi bistro između dobra i zla. Pače i u dobrim stvarima čovjek nježne savjesti prosuđuje što je više, a što je manje dobro. Takva je savjest najbolji vodič kroz život.

Prema tome svaki čovjek mora imati istinitu, ispravnu, stalnu, budnu i nježnu savjest. A da dođemo do takve savjesti, potrebno je svoju SAVJEST ODGAJATI. Savjest odgajamo naravnim i vrhunaravnim sredstvima.

NARAVNA SU SREDSTVA: odgoj u roditeljskoj kući, savjetovanje s karakternim starijim osobama, bježanje od zlih drugova, upoznavanje samoga sebe, priznavanje vlastitih pogrešaka itd. Tko čini protivno od toga,taj neće imati istinitu, ispravnu, stalnu, budnu i nježnu savjest.

VRHUNARAVNA SU SREDSTVA: molitva,primanje sakramenata, osobito ispovijedi i pričesti, vježbanje u vjerskom životu, savjetovanje s duhovnim vođom itd.

Imaj na pameti da svatko izbjegava nesavjesna čovjeka. Zato odgajaj svoju savjest.Upotrebljavaj naravna i vrhunaravna sredstva, da postigneš dobru savjest.

6. BOŽJE ZAPOVIJEDI

Da kapetan broda može doći sretno u luku, da šofer na svom vozilu stigne do cilja, potrebno je da poznaju i da se drže signala kako ne bi stradali ili krenuli krivim putem. I kršćani moraju poznavati pravila koja ih vode do konačnog cilja. Ta se pravila očituju u našim srcima po glasu savjesti, a izvan nas po Božjim zapovijedima. Božje su zapovijedi jasan putokaz do konačne pobjede.

Jednom je k Isusu pristupio NEKI BOGATI MLADIĆ i upitao ga kakvo dobro ima činiti da dobije život vječni. Isus mu odgovori:"Ako hoćeš da uđeš u život, drži zapovijedi".Mladić ga zatim upita: "Koje?" Isus će na to: "Ne ubij, ne čini preljube, ne ukradi,ne reci lažna svjedočanstva, poštuj oca i mater i ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe".(Mt 19,16-20). Tim je riječima Krist naglasio da je za spasenje potrebno držati Božje zapovijedi.

Bog je izričito objavio volju svoju preko svojih ZAPOVIJEDI. Te zapovijedi, koje predstavljaju odredbe prirodnog ćudorednog zakona Bog je usadio u našu narav,i svaki ih čovjek osjeća u svojoj nutrini, jer svatko zna da mora štovati vrhovno Biće,svoje roditelje, da ne smije ubijati, krasti.... Ipak je Bog u svojoj ljubavi prema nama objavio te zapovijedi da nam uvijek budu pred očima. Te nas zapovijedi obvezuju i mi ih ne smijemo

kršiti.Mojsije veli izabranom narodu:"Samo Gospodu,Bogu svojemu,služite i njega se bojte! Zapovijedi njegove držite, glas njegov slušajte, njemu služite i njega se držite!" (V Mojs 13,5)

Dužni smo držati SVE BOŽJE ZAPOVIJEDI. Ne smijemo neke obdržavati, a druge kršiti.A ko samo jednu prekršimo kao da smo sve prekršili.Sv. Jakov upozoruje:"Jer koji god sav zakon drži, a u jednom posrne, kriv je za sve.Jer koji je rekao:Ne čini preljube, rekao je i : Ne ubij.Ako dakle ne činiš preljube,a ubiješ, prestupio si zakon". (Jak 2,10-11)

Vršenje zapovijedi ne smije biti samo na riječima, NEGO I NA DJELU. Potrebno je da čitav naš život udesimo po svim Božjim zapovijedima. Isus je rekao:"Neće svaki koji mi govori:Gospodine, Gospodine, ući u kraljevstvo nebesko, nego onaj koji čini volju Oca mojega koji je na nebesima".(Mt7,21)

Sve Božje zapovijedi sadržane su u LJUBAVI PREMA BOGU I BLIŽNJEMU. Tko ljubi Boga, taj neće imati drugih Bogova uz njega, neće ga psovati i svetkovat će njegov dan. Tko ljubi bližnjega, taj će poštivati svoje starije , neće ubijati niti krasti, neće govoriti lažna svjedočanstva.Sv. Pavao veli:"Izvršenje je zakona ljubav". (Rim 13,10)

Krist je Božje zapovijedi POPUNIO I USAVRŠIO. U govoru na gori veli:"Nemojte misliti da sam došao ukinuti zakon ili proroke, ni - sam došao ih ukinuti nego ispuniti ... Čuli ste da je kazano starima:Ne ubij, a tko ubije, bit će krivac sudu. A ja vam kažem da će svaki koji se srdi na brata svoga, biti

kriv sudu ..... Čuli ste da je kazano: Ne čini preljube, a ja kažem da svaki koji gleda s požudom ženu, već je učinio s njom preljub u srcu svome .... Čuli ste da je kazano: Ljubi bližnjega svoga i mrzi na neprijatelja svoga, a ja vam kažem: Ljubite neprijatelje svoje ....."(Mt 5) Iz toga se vidi kako Krist ne gleda samo na vanjske čine, nego i na nutarnje osjećaje.

MOGUĆE JE DRŽATI BOŽJE ZAPOVIJEDI. Bog je premudar vladar i nije nam dao više nego što možemo nositi.Bog u Starom Zavjetu veli:"Zakon, što ti ga danas dajem, nije za te pretežak". (V Mojs 30,11) Sam Isus kaže:"Jaram je moj sladak i breme je moje lako".(Mt 11 , 30) Sv. Ivan tvrdi:"Ovo je ljubav Božja da zapovijedi njegove držimo, i zapovijedi njegove nisu teške". (I Iv. 5,3) Sveci su svojim životom pokazali da je moguće obdržavati Božje zapovijedi i da je to obdržavanje najkorisniji način za postignuće cilja.

Bog nam je objavio svoje zapovijedi da ih obdržavamo u životu, da nam rasvjetljuju put do cilja. Budimo zahvalni dobrom Bogu na tom daru. Vršimo Božje zapovijedi pa ćemo postignuti vječnu sreću.

7. JA SAM GOSPODIN BOG TVOJ

Ako svakog čovjeka moramo poštivati,pogotovo moramo poštivati i častiti svemoguće ga Boga.Bog je naš Stvoritelj i Gospodar, naš dobri nebeski Otac. Sam razum nas uči da ga kao takva moramo priznavati, a i sam je on rekao:"Ja sam Gospodin Bog tvoj; nemaj drugih bogova uz mene".

Veliki francuski astronom URBAN LEVERRIER (umro 1877) bavio se među ostalim proučavanjem smetnja na Uranovoj putanji.Došao je do zaključka da je tomu razlog neki nepoznati planet. I zbilja prema njegovu računu otkriven je novi planet komu je dano ime Neptun.To je bio pravi trijumf ljudskog uma.Uz to je Levarrier učinio mnogo za poznavanje starih planeta. No on se istakao i kao savjestan i praktičan katolik. Znanost mi nije priječila vjeru u Boga, nego mu je tu vjeru jačala.Francuska akademija kazala je u izvještaju o pokojnom Leverrieru:"Proučavanje neba utvrdilo je u njemu vjeru kršćanina. "

Naš razum uči da smo OVISNI O BOGU,jer je on naš Stvoritelj i jer nas on neprestano uzdržava. Na osnovu te spoznate ovisnosti razvija se kod nas priznanje i pouzdanje u Boga , težnja za njim i poštovanje njegova božanskog bića. Bog nije potreban našega štovanja, jer je u sebi potpuno savršen i mi ništa ne možemo dodati njegovoj slavi. Ali

mi trebamo njega.Naša je sudbina u njegovim rukama,postignuće naše konačne svrhe zavisi o njemu.

Prema tome naša je dužnost da budemo religiozni. Biti religiozan znači biti spreman na službu Božju, biti sklon na priznavanje i čašćenje Boga kao najvišeg bića, biti odlučan vršiti ono što Bog hoće. To je volja Božja koja se očituje u ćudorednom zakonu.

Naše priznanje Božjeg veličanstva IZRAZUJEMO U MOLITVI. Molitva je uzdignuće duše k Bogu. Molitvom iskazujemo Bogu čast i štovanje,priznajemo da od njega trebamo pomoć, podvrgavamo se Bogu kao izvoru svega dobra. Prva je dakle svrha molitve da iskažemo Bogu štovanje, a drugotna da postignemo ono što tražimo.

MOLITVA NAM JE POTREBNA. Bog hoće da molitvom zaslužimo i primimo ono što nam je od vijeka odlučio dati.Ne vrijedi izgovor da nije potrebno sveznajućem Bogu iznositi naše potrebe, jer u molitvi ne iznosimo naše potrebe radi Boga, nego radi nas samih. Molitva je potrebna ne samo kao naređeno sredstvo, nego i kao nužno sredstvo spasenja.Molitva je razgovor s Bogom,a ne možemo ostati u prijateljstvu s Bogom, ako se njim nikada ne razgovaramo.

BOGU SMO DUŽNI KLANJANJE, jer je on naš Gospodin.Klanjanjem iskazujemo Bogu dužno štovanje i potpunu podložnost, jer je on najviše i najodličnije Biće.Klanjanje je vanjski čin, ali on predstavlja unutrašnji čin razuma i volje. Bogu se klanjamo privatno kad se križamo, otkrivamo glavu pred križem ili crkvom, udaramo se u prsa pred svetohraništem, pokličemo ispred Presvetog, ljubimo slike ili križ itd. Javno i zajedničko je naše klanjanje kad zajednički prisustvujemo sv. Misi, kad pred izloženim Presvetim iskazujemo svoje poštovanje prema Isusu itd.

Svoju ovisnost prema Bogu pokazujemo na najsavršeniji način ŽRTVOM. Žrtvom prinosimo Bogu vidljive darove od svoga imetka,Njemu ih poklanjamo uništavajući ih . Naš razum nas nuka da žrtvu, tj. da sve podvrgnemo Bogu, jer vidimo svoju potpunu ovisnostod njega i u svemu svoju vlastitu nedostatnost.

Prinošenje žrtava Bogu vidimo kroz čitavu povijest čovječanstva. Do dolaska Spasitelja na ovaj svijet Bogu su se prinosile žrtve na najrazličitije načine kao izraz štovanja i zadovoljštine za grijehe. A kad je Isus sam sebe prikazao na križu kao žrtvu za spasenje ljudi, žrtva je dobila najuzvišeniji i najodličniji izraz štovanja Boga.U sv. Misi, koja je obnavljanje Isusove žrtve na križu, mi vjernici prinosimo Bogu žrtvu klanjanja i zahvale, žrtvu zadovoljštine i prošnje.

Nema sumnje da je Bog naš Gospodin i Gospodar i da smo o njemu potpuno ovisni. Svoju ovisnot pokazujemo kad smo religiozni, bogobojazni, pobožni.Izraze svoje religioznosti očitujemo naročito molitvom,klanjanjem i žrtvom.Stoga se moli Bogu, klanjaj mu se i sudjeluj kod žrtve sv. Mise, pa će te Gospodin Bog obdariti svojim milostima.

8. PRAZNOVJERJE

Kad iskazujemo čovjeku poštovanje na nedostojan način, mi ga tim ne poštivamo, nego vrijeđamo.Ima kršćana koji se slično vladaju prema Gospodinu Bogu.Bog je zapovijedio da ne smijemo imati drugih bogova uza nj, ali neki ljudi ne drže tu zapovijed.Oni pogrešno poštuju Boga ili vjersko štovanje iskazuju krivim bogovima. Taj se grijeh zove praznovjerje.

Jednog dana izraelski kralj OHOZIJA pade kroz rešetku iz gornje sobe i ozlijedi se. Na to pošalje svoje poslanike akaronskom bogu Belzebubu da ga pitaju da li će ozdraviti od te ozlijede. No po zapovijedi Božjoj izađe poslanicima ususret prorok Ilija i reče im:"Zar nema Boga u Izraelu te idete Beelzebubu, bogu u Akaronu da ga pitate.Zato govori Gospodin ovako:Postelju, na koju si legao,nećeš više ostaviti, jer moraš umrijeti!" I zbilja Ohoziju stigne kazna Božja. I umro je kako je rekao prorok Ilija.(IV Kralj 1)

U prvom redu ljudi griješe praznovjerjem kad se SLUŽE KRIVIM ILI LAŽNIM SREDSTVIMA DA PROVAKNU SLAVU BOŽJU. To čine kad izmišljaju neku objavu ili podmeću krive moći u potvrdu vjerskih istina, kad prave nekakva čudesa pred vjernicima zavodeći ih na sljepariju, kad vrše dokinute obrede Starog Zavjeta, kad služe Misu bez ređenja ili kad upravljaju nepristojne čine na slavu Božju.Neispravan je način štovanja Boga kad se vjernici služe suvišnim ili isprazним sredstvima mimo propisa Crkve. Takvo bi štovanje bilo kad bi vjernici htjeli da se služi Misa prije izlaska sunca, uz određeni broj svijeća, da svećenik nad njima istrese misničke haljine itd.

IDOLOPIKLONSTVO je čašćenje nekog stvorenja (čovjeka, životinje, anđela, vraga) kao Boga ili utjecanje k stvorenju kao da ono ima božansku moć i sposobnost izvoditi čudesa. Idolopoklonstvo je bilo rašireno mnogo prije Krista, ali se ono proteže i do naših dana u zaostalim zemljama. Moderni idolopoklonici štuju prirodu mjesto Boga ili žele uspostaviti stara nacionalna božanstva ili podižu oltare u čast domovine ili države. Idolopoklonstvo nanosi Bogu tešku uvredu, jer mu oduzimlje čast koja jedino njemu pripada.

GATANJE je praznovjerje kojim čovjek svijesno ili nesvijesno zaziva nepoznatu natprirodnu silu da s njezinom pomoći dozna neku tajnu. Često gatari izričito zazivaju đavla u pomoć, a ponekad je to zazivanje neizravno, jer nerazmjernim sredstvima traže željeno znanje. Pogani su imali svoja proroštva, a danas žele odgonetati tajne pomoću karata, iz taloga kafe, iz snova, iz upliva zvijezda na ljudski organizam, iz bacanja kocka itd. Tim činima čovjek zapostavlja Boga i Božju Providnost stvorenju ili sotoni, pa je to velika uvreda Boga.

ČARANJE je praznovjerje kojim čovjek nastoji pomoću nepoznatih natprirodnih sila

proizvesti neki učinak .I čaranje se obav - lja uz izričito ili uz uključno zazivanje nečistog duha. Poznati su čarobnjaci kod po- gana,a danas se mnogo griješi čaranjem kad čovjek smatra nesretnim znakom kad mačka pre- trči preko puta, ako gavran zavija iznad ku- će,ako slika padne sa zida, ako počne neki posao u petak itd.I čaranje je uvreda Bogu, jer je ono zazivanje đavla.

SPIRITIZAM spada u moderno praznovjer- je.Spiritizam je izravno dozivanje i saobra ćaj s duhovima da se doznaju tajne stvari i da se ravna prema tome. Dozivanje duhova bi lo je u običaju kod starih naroda, ali povi jest modernog spiritizma potječe iz prošlog stoljeća.Počele su se baviti spiritizmom dvi je sestre obitelji Fox 1847.g. u Hydesville u Americi.Odatle se je vrlo brzo raširilo po drugim stranama svijeta. Spiritisti su oblikovali i svoju nauku.Premat toj nauci me dij posreduje između duhova i ljudi, duša se čisti preseljavanjem iz bića u biće, pak la nema, spiritizam je posljednja objava ko ja je bolja od Kristove itd.

Opće je mišljenje da se neke pojave spiritizma mogu protumačiti prirodno,a neke da treba tumačiti kao djelo nečistog duha. Crkva zabranjuje spiritizam.

Bog nam je zapovjedio da ne smijemo i- mati drugih bogova uz njega. Praznovjerje je vjerovanje u prazno,tj.pogrešno vjerova- nje,a znak je slabe vjere i vjerske naobraz be.Upoznaj dobro svoju vjeru i živi po vjerskim načelima, pa ćeš primi - ti nagradu od Gospodina.

9. NEPOŠTIVANJE BOGA

Ne samo da možemo pogrešno poštivati Boga i vjersko štovanje iskazivati krivim bo- govima,nego mi možemo griješiti ne dajući Bogu dužno poštovanje u dostatnoj mjeri ili nikako.Ti su grijesi:iskušavanje Boga, sveto grđe i simonija.

Kralj BALTASAR priredi veliku gozbu za svoje velikaše.Kad se opio, zapovjedi da se donesu zlatni i srebrni sudovi što ih je odnio njegov otac iz jeruzalemskog hrma.Htio je da iz njih pije sa svojim velikašima i ženama.No dok su oni pili vino i slavili svo je bogove, pojaviše se prsti čovječje ruke i pisali su po okrečenom zidu kraljevske pa- lače.Na to kralj problijedi i uznemiri se. Na zidu je pisalo:"Mane, Tekel,Fares."Nitko mu od čarobnjaka nije mogao protumačiti te riječi. Zato pozvaše mladića Danijela. Dani jel mu je rekao da je Bog izbrojio njegovo kraljevstvo i učinio mu kraj, da je on sam izmjeren i da je nađen lagan te da mu je kra ljevstvo predano neprijateljima.Iste je no- ći umoren kralj Baltasar. (Dan 5) Baltasar nije poštivao Bogu posvećeno posuđe, pa ga je Bog kaznio.

Mi možemo nepoštivati Boga u prvom re du ISKUŠAVANJEM BOGA. Iskušavati Boga znači preuzetno tražiti Božje posredovanje u ljud skim stvarima. Izričito kuša Boga tko u sum

nji o Božjim savršenostima traži dokaz Božje moći i dobrote ili kad netko u želji da vidi hoće li ga Bog pomoći, poduzme nerazborito djelo, npr.baci se iz velike visine na zemlju.Uključno kuša Boga tko nema izravne namjere da to čini, ali izvodi djelo kojim pokazuje lakovjernost u očekivanju Božje pomoći. Uključno kuša Boga tko u teškoj bolesti neće da uzme lijek , nego očekuje zdravlje od Boga ili tko se goloruk izloži razjarenim zvijerima nadajući se da će ga Bog sačuvati.Izričino je kušanje Boga težak grijeh, a uključno nije.

Na nepoštivanje Boga spada i SVETOGRĐE. Svetogrđe je nedostojan postupak sa svetim stvarima. Pod svetim stvarima razumijevamo predmete određene za službu Božju, osobe te mjesta gdje se vrši služba Božja.

OSOBNO SVETOGRĐE stoji u povrđi posvećene osobe, tj. osobe koja je stupila u crkveni ili redovnički stalež.Osobno svetogrđe čini tko povrijedi tijelo,slobodu i čast posvećene osobe, npr.tko udari, rani, osakati ili ubije posvećenu osobu,tko je izbaci iz vlastite kuće ili zatvori u zatvor ili spriječi u poslu; tko joj razdere odijelo ili opije itd.

MJESNO SVETOGRĐE znači povrđu svetog mjesta.Mjesto se povređuje ubojstvom, samoubojstvom i pometnućem; teškim i nepravednim krvoprolićem; upotrebom sv.mjesta za nečiste i nedostojne poslove itdl Ti čini moraju biti sigurni i jasni.Jednako se krađa na svetom mjestu ili krađa svete stvari s neposvećena mjesta ima smatrati svetogrđem.

STVARNO SVETOGRĐE se odnosi na posvećene stvari.Među svete stvari ubrajamo sakramente, Sv.Pismo, sv.moći, sv. posuđe,sv.ulje, crkvena dobra,samostane itd.Svetogrđe počinja:tko nedolično postupa kupujući ili prodajući sv. stvari; tko nevaljano obavlja, prima ili dijeli sv. sakramente;razbacuje sv. čestice ili ih nedostojno dotiče; tko u potrebi kalež za gozbu, razbija, krade križeve i sv. slike; tko upotrebljava riječi Sv. Pisma u nečasne i sramotne svrhe itd.

Svetogrđe je težak grijeh, jer su sv. stvari, osobe i mjesta na poseban način Bogu posvećeni, pa im treba iskazivati posebno poštovanje.Tko povrijedi Bogu posvećene stvari, vrijeđa samoga Boga.

Na nepoštivanje Boga spada i SIMONIJA. Simonija, koja je dobila ime po Simonu Magu, označuje kupovanje ili prodavanje duhovnih dobara za vremenitu cijenu,novac ili neku drugu vrijednost.Simonija je težak grijeh, jer se njom vrijeđa ne samo duhovna stvar, nego i sam Bog koji je čista svetost.

Bog je naš Stvoritelj i Gospodar. Zato smo ga dužni poštivati.Nemoj kušati Boga tražeći da Bog čini čudo radi tvoje radoznalosti i nerazboritosti.Poštuj Bogu posvećene osobe,lijepo se prema njima vladaj i redovito ih pozdravljaj.Poštuj sveta mjesta i na njima se pristojno vladaj.Poštuj svete predmete koji su određeni za službu Božju . Osobito dostojno primaj sv.sakramente,jer su to sredstva po kojima ti Krist dijeli plodove svoga otkupljenja.

10.ŠTOVANJE DJEVICE MARIJE I SVETACA

Prva Božja zapovijed zapovijeda nam da štujemo Boga kao svoga Stvoritelja i Gospoda ra i kao najviše Dobro, a zabranjuje nam da iskazujemo božansko štovanje bilo kojem stvo ru.Protestanti predbacuju Kat.Crkvi da krši prvu zapovijed Božju, jer štuje Bl.Djevicu Ma riju i svece.Pače štovanje Marije i svetaca nazivlju idolopoklonstvom.To je obična kleve ta.

ZVONKO BENZIJA rodio se je u Starigradu ispod Velebita, 1913.g., a umro je 1937. Bio je mladić visokih ideala, mladić žrtve,željan savršenosti.Htio je da bude Kristov svećenik. Da to postigne posebno se utjecao Djevici Ma riji.Mariju je držao i zvao svojom dobrom majkom,pa se u nju sinovski pouzdavao. Dok je išao u školu, znao bi za vrijeme odmora moliti Gospinu krunicu, a rado je pjevao i marijanske pjesme.Za vrijeme studija u Rimu kroz dvije godine služio je kod svibanjske pobožnosti u zavodskoj kapeli.Na njegovu gla su prilikom molenja lauretanskih litanija mo gla se jasno čitati njegova ljubav prema Ma riji.Na smrti, kad je primio sv. sakramente, sakupio je posljednje sile i jakim glasom is pjevao Ave Maria te preporučio svoju dušu Go spi.

Mi vjernici iskazujemo božansko štova -

vanje Bogu, jer je on neograničeno Biće i Gospodar svih stvorenja. MARIJU ŠTUJEMO PO - SEBNIM ŠTOVANJEM, jer je ona Majka Božja , obdarena puninom milosti, bez grijeha zače - ta, Kraljica neba i zemlje, sveopća posred - nica milosti, najbliža Bogu, te nadvisuje a nđele i svece.Svece častimo radi božje veli- čine i svetosti koja odsijeva na jima kao dio same Božje ljepote i neizmjernosti. BOŽ- JA JE VOLJA DA DJEVICU MARIJU ŠTUJEMO POSEB- NOM SINOVSKOM POBOŽNOŠĆU.To je posve opravda no.Po nauci bogoslova Marija je posrednica svih milosti koje primamo od Boga.Prema tome nitko se ne može spasiti tko joj ne iskazuje posebno štovanje,tko joj se posebno ne moli za milosti spasenja. Zato Crkva svjetuje i - li bolje zapovijeda da Mariju častimo sinov- skom odanošću ,

Kroz vjekove Crkva i vjernici uveli su mnoge pobožnosti u čast Gospe.Kroz godinu svetkujemo mnoge njezine blagdane, obavljamo svibanjsku i listopadsku pobožnost, svake prve subote u mjesecu častimo njezino prečis- to Srce, svaki dan pozdravljamo je tri puta njezinim pozdravom,neprestano molimo njezinu krunicu i litanije te mnogovrsne molitve.Ma- rija sve to zaslužuje, jer se nije čulo da je ikoga zapustila tko se je njoj pouzdano u tekao.

SVECE ŠTUJEMO kao vjerne službenike i pri - jatelje Božje i radi darova i milosti koje su primili od Gospodina Boga. Crkva nas uči da je pravo i spasonosno štovati i zazivati svete.Crkva nam ne zapovijeda, nego savjetuje štovanje svetaca, ali savjet majke

Crkve nikada ne smijemo prezreti. To nam govo
ri da štovanje Djevice Marije i svetaca ni-
je nikakvo idolopoklonstvo.Mi se klanjamo je
dinomu Bogu i njemu prinosimo žrtvu sv. Mise,
njemu se molimo kao jedinom Gospodaru, a Dje
vici Mariji i svecima se ne klanjamo niti pri
nosimo žrtve, a molimo im se da nas oni zago
varaju kod Boga.

Mariju i svece najbolje štujemo kad NAS LJEDUJEMO NJIHOVE KREPOSTI i slijedimo njihov primjer.Marija je poslije Isusa najsavršeniji uzor svih kreposti.Njezin život pruža svima jasan putokaz savršenosti.Također i kod sveta ca nalazimo ostvarene sve kreposti kršćanst - va.

Nasljedovati Mariju i svece nije TEŠKO.

Svaki narod ima svoga nebeskog zaštitni ka koga časti i komu se naročito utječe.Če- si imaju sv. Ivana Nepomuka,Poljaci sv.Kazimi ra,Slovaci sv.Vojtjeha, Mađari sv.Stjepana, Francuzi sv.Ljudevita i sv.Ivanu Aršku,Hrva ti bl. Nikolu Tavelića i bl.Marka Križevčani na.Narod se njima ponosi, svečano slavi i mo li.

Časti Bl.Dje. Mariju i svece. Oni su tvo ji zaštitnici i zagovornici kod Boga.Moli im se da ustraješ na putu spasenja.

\+ + +

11. ŠTOVANJE SV.MOĆI I SLIKA

Svi mi poštivamo grobove i slike svo - jih roditelja, narodnih dobročinitelja i še fova države.Još je opravdanije da štujemo moći, kipove i slike Spasitelja Isusa,Djevi ce Marije i svetaca.

Prvi su kršćani odmah iza mučeničke smrti stali štovati SV.IGNACIJA, apostols- kog učenika.Njegov su svjetli primjer nas - ljedovali i njegovim se poslanicama bodrili na ustrajnost u progonstvima.Što se tiče njegovih ostataka veli se u izvještaju o njegovoj mučeničkoj smrti:"Sv.mučenik,bačen pred dva lava, bio je u tren oka razderan od divljih zvijeri.Od njegova svetog tijela preostale su samo najtvrđe kosti koje su vjer nici s poštovanjem sakupili, prenijeli u An tiohiju i pohranili ih u crkvi kao neprocje njivo blago".Tim su načinom prvi kršćani po kazali kako čuvaju uspomenu na heroje vjere i kako časte njihove moći.

SV.MOĆI ILI RELIKVIJE u strogom smis- lu sačinjavaju kosti svetaca i blaženika. U širem smislu nazivamo moćima i stvari kojima su se sveci služili za života, kao odijelo i uporabni predmeti,te stvari kojima su se ljudi takli mrtvog tijela svetaca.Velikom moći zovu se moći, ako predstavljaju dio tijela, glavu, ruku, srce, jezik itd., a ma lenom ostale stvari.Sve relikvije Isusa Kri

sta smatraju se velikim.

VELIKE SE RELIKVIJE ne smiju čuvati u privatnim kućama bez dozvole biskupa, a male mogu. Javnom se štovanju mogu izložiti samo one moći za koje postoji dokaz da su istinite. Kad se moći izlažu javnom štovanju moraju biti zatvorene u maloj pokaznici. Svete se moći ne smiju prodavati, a tko pravi krive moći ili ih prodaje ili izlaže javnom štovanju vjernika, potpada samim činom pod izopćenje pridržano biskupu.

ŠTOVANJE MOĆI POSVE JE OPRAVDANO. Moći su štovali već i prvi kršćani, kako se to vidi sa slučajem sv. Ignacija. Pače vidimo dokaze za to i u sv. Pismu. Kad se ona pobožna žena dotakla haljine Isusove s uvjerenjem da će ozdraviti, Isus je nije ukorio, nego je rekao: "Uzdaj se, kćeri, vjera te je tvoja izliječila". (Mt9,22) A Djela Apostolska pričaju: "Bog je činio osobita čudesa rukama Pavlovim tako te su i rupce za znoj i pojase od tijela njegova polagali na bolesnike, i ostavljalo su ih bolesti, i zli su duhovi iz njih izlazili." (DA 19,12)

Jednako je posve opravdano ŠTOVANJE SLIKA I KIPOVA Isusa Krista, Djevice Marije i svetaca. Štujući slike i kipove, štujemo onoga koga oni prikazuju. Tridentinski sabor veli: "Slike Kristove, djevičanske Bogorodice i ostalih svetaca izlažu se napose u crkvama i njima se iskazuje čast i štovanje ne zato kao da se u tim slikama nalazi nešto božansko ili neka sila radi čega bi ih trebalo štovati i u njih se pouzdavati kao što su činili pogani sa svojim idolima, nego jer se štovanje, koje se njima iskazuje, odnosi na one koje te slike prikazuju".

To nam pokazuje PRAVI RAZLOG ŠTOVANJA RELIKVIJA, slika i kipova. U relikviji sv. Križa ne štuje se komad drveta, nego onaj koji je visio na njemu. U relikviji kosti jednog sveca ne štuje se mrtva kost, nego svetac kojemu je ta kost pripadala i komu će preobražena opet pripadati. U kipu i slici ne štuje se komad drveta, gipsa, papira ili platna, nego onaj koga prikazuju.

To nam svjedoči da štovanje sv. moći, slika i kipova nije nikakvo idolopoklonstvo. Kad bismo mi te moći, slike i kipove štovali kao neko božanstvo, tada bi to štovanje doista bilo idolopoklonstvo.

Vrlo je pohvalno da vjernici kite svoje kuće sa slikama i kipovima i da nose oko vrata križić ili medaljicu. Kakvi smo katolici, ako smo kuću nakitili kojekakvim slikama, pače i poganskim, a nemamo slika Isusa, Djevice Marije i svetaca? Kakvi smo mi vjernici, ako o vratu ne nosimo križić ili medaljicu, nego konjsku potkovicu ili nešto slično?

Poštuj sv. moći svetaca. Časti kipove i slike Isusa i Marije te drugih Božjih ugodnika. Pred slikom i kipom digni svoju pamet prema onomu koga ta slika i kip prikazuje. Njima se moli da se oni utječu kod Boga za te!

12. VANJSKO ŠTOVANJE BOGA I SVETIH

Jednom je zgodom rekao Isus Samarićanki na Jakovljevu zdencu:"Bog je duh i koji mu se klanjaju u duhu i istini treba da mu se klanjaju". (Iy 4,24) Neki su iz tih riječi počeli zaključivati da nisu potrebni vanjski čini religioznosti.To je krivo mišljenje. Isusove riječi dokazuju da unutrašnjim ljudskim činima pripada prvenstvo, a vanjski čini bogoštovlja da dolaze na drugo mjesto.Bog ne treba naše ni nutarnje ni vanjske čine, ali su naši čini odraz nutarnjeg mišljenja i osjećanja.

IVAN K. Dumas, učenjak svjetskog glasa, istakao se u istraživanju organskih spojeva.O njemu je rekao berlinski kemičar:"Ime Dumasovo upisano je neprolaznim slovima u anale. znanosti". Taj je veliki učenjak bio i praktičan katolik. Kad je 1876.primljen u francusku akademiju, javno je branio kršćanstvo, a pobijao materijalizam. Umro je kao pravi katolik primivši pri potpunoj svijesti sv. sakramente. Na grobu se od njega oprostio kemičar Wurtz koji je između ostaloga rekao:"Često si puta ispovjedio svoje vjersko uvjerenje;sad gledaš licem u lice onu zbiljnost kojoj si se tako čvrsto nadao".

Nema sumnje da je u štovanju Boga i svetih UNUTARNJE UVJERENJE GLAVNA STVAR. Gdje nema unutarnjeg uvjerenja , vanjski su čini samo laž i licemjerje.Ali to ne znači da su vanjski čini nepotrebni, suvišni.Pače vanjsko je štovanje Boga i svetih mužno radi našeg odnosa prema Bogu, nama samima i prema drugim ljudima.

Vanjsko je štovanje potrebno RADI NAŠEG ODNOSA PREMA BOGU. Bog je Stvoritelj čitavog čovjeka. Iako mi primamo tijelo od naših roditelja, ipak je Bog uzročnik i našega tijela, jer je on stvorio tijelo prvog čovjeka i on je odredio da primamo tijelo od roditelja. Radi toga, budući da su tijelo i duša djelo Stvoritelja, moramo ga častiti dušom i tijelom.Nadalje, kod primanja sakramenata dok duša prima milosti i tijelo sudjeluje:kod krštenja se polijeva vodom,u pričesti prima euharistijskog Isusa, u krizmi i bolničkom pomazanju maže se sv. uljem. To se sve čini da se označi primanje milosti, ali i za to da se tijelo posveti za hram Duha Svetoga i da bude prikladno oruđe za štovanje i čašćenje Boga. Na koncu i tijelo će zajedno s dušom primiti vječnu nagradu, pa je potrebno da sudjeluje i u štovanju Boga.

Vanjsko je štovanje potrebno i RADI TIJESNE POVEZANOSTI DUŠE I TIJELA. Naša duša s tijelom čini jedno biće.Nutarnji čini duše kao žalost i radost, ljubav i mržnja, strah i nada, očituju se i na tijelu.Ako sažaljujemo nesretnika, to pokazujemo i izvana;ako ljubimo i častimo roditelje, to se vidi i izvana.Kako može čovjek tvrditi da ljubi i štuje Boga i svete, a nikad ne moli, nikad se ne križa, nikad ne ide na sv. Misu, nikad ne prima sv. sakramente? To je nevjerojatno!

Vanjsko je štovanje nužno i RADI DRUGIH LJUDI. Mi nismo osamljeni, nego smo članovi obitelji, naroda i čitave ljudske zajednice.I svaka je zajednica dužna štovati Boga, jer je Bog i njihov Gospodar. Zato je svaki član vidljive zajednice dužan vidljivo štovati Boga, osobito oni koji stoje na čelu kao roditelji i poglavari da mogu davati dobar primjer.

Ako ne štujemo Boga i vanjskim načinom, griješimo protiv Boga koji traži vanjsko štovanje, protiv sebe, jer se izlažemo opasnosti da zanemarimo i nutarnje čine; protiv svoga bližnjega, jer mu dajemo loš primjer .

Protiv vanjskog štovanja griješimo, ako vanjske čine obavljamo NEMARNO I BEZ POŠTOVANJA. Zato ako se križamo, treba to činiti s poštovanjem; ako glasno molimo, treba moliti pobožno; ako smo u crkvi, treba se vladati kao u kući Božjoj; ako prisustvujemo javnim funkcijama, mora se na nama vidjeti da štujemo svoga Boga. Jeremija veli da je proklet onaj koji obavlja Božje djelo bez poštovanja. (Jer 48,10)

Poštuj Boga i svete najprije nutarnjim, a onda i vanjskim načinom.Neka su tvoji vjerski vanjski čini odraz tvoje pobožnosti.Svoju molitvu, klečanje,križanje, zajedničko sudjelovanje kod službe Božje obavljaj pobožno, pa će te Bog nagraditi!

13. DRUGA BOŽJA ZAPOVIJED

PSOVKA I PROKLINJANJE

Ako s poštovanjem spominjemo ime svojih roditelja, prijatelja odgojitelja i dobročinilaca, pogotovo moramo s poštovanjem izgovarati ime nebeskog Oca, Isusa,Djevice Marije i svetaca.Bog to od nas izričito traži u drugoj zapovijedi:"Ne izusti ime Gospodina Boga svoga uzalud". Zato ćemo ovdje govoriti o uzalud spominjanju imena Božjega i svetaca, o psovci i proklinjanju.

G.1914. dvije su se BOGATE OBITELJI U FIRENCI spremale na svadbu.Djevojka iz jedne obitelji ima se vjenčati za mladića u drugu obitelj. Određenog dana mladenci s rodbinom pođoše u kočijama najprije u gradsku palaču da se obavi građanski čin, a zatim će u crkvu vna vjenčanje.Kad su stigli do gradske palače, najprije iziđe mladić da otvori vrata zaručnici.No otvarajući vrata, zapne koprena zaručnice i rastrgne se. Kad je to spazio zaručnik, udari u grdne psovke.Zaručnica problijedi, vrati se u kočiju i naredi kočijašu da vozi kući.Kočijaš je oklijevao, a roditelji i prijatelji stadoše,umirivati zaručnicu, ali ona odrešito reče:"Opsovao je Boga. Nije vrijedan da ga uzme za muža jedna katolička djevojka koja išta drži do sebe". Krasan primjer poštivanja Božjeg imena.

Druga Božja zapovijed zabranjuje ISPRAZNO I UZALUDNO SPOMINJANJE IMENA BOGA I SVE

TIH. Isprazno spominje ime Božje i svetaca tko ih spominje:bez opravdanog razloga; bez dužna poštovanja. To se događa u nestrplji - vosti:Bože, kad će stići; u srditosti:Bože, kakav je to nered; u čuđenju: O Bože, što je to; u šali:Neće mu pomoći ni Gospa; z obi čaja:Sveca mi, nije mu lako.

Isprazno spominjanje imena Boga, Gospe i svetaca po sebi je LAGAN GRIJEH protiv po štovanja Boga i svetaca.U sv.Pismu stoji:"Go spodin neće pustiti bez kazne onoga koji uzi ma ime njegovo uzalud". (II Mojs 20,7) No ipak to nije teška uvreda.Teška je uvreda, a ko je spominjanje Božjega imena skopćano s prezirom i u teškoj srditosti.Spominjanje đa vla i vra nije po sebi grijeh,ali nije pri stojno da ga kršćanin spominje.

Mnogo je teži grijeh PSOVATI BOGA I SVE CE. Psuje onaj koji pogrdno govori protiv Bo ga i svetaca.No može se u širem smislu psova ti i bez riječi.Prema tome psuje onaj . koji porugljivim i besramnim riječima pogrđuje Boga, svece i svete stvari kao što su činili farizeji kad su Isusa zvali izjelicom i zavo dnikom;psuje onaj koji kaže da Bog nije pra vedan, milosrdan, sveznajuć i svemoguć, da Marija nije bez grijeha začeta , da sveci nisu pravedni itd.;psuje onaj koji prezirno govo ri o svetim stvarima i sakramentima, koji di že šaku ili pljune prema nebu; psuje onaj ko ji porugljivo misli o Bogu, svecima i svetim stvarima.

Svaka svijesna i namjerna psovka na Bo ga, Djevicu Mariju i svece TEŽAK JE GRIJEH, jer vrijeđa i nagrđuje Božju dobrotu i otki-

da čovjeka od veze s Bogom.Pače psovka je i zvanredno težak grijeh, jer psovač očituje volju da povrijedi čast i dostojanstvo samo ga Boga. Sv. Krizostom veli:"Nema ništa be zbožnije nego hula na Boga".A sv. Jeronim kaže:"Nema ništa strašnije od psovke". Radi toga psovači navlače na se strašnu kaznu Bo žju.Bog zapovijeda preko Mojsija:"Tko psuje ime Božje, smrću neka umre, neka ga kamenuje sav narod". (III Mojs 24,16)

Ne samo da je psovka uvreda Božjeg ve ličanstva, nego je ona CRNA NEZAHVALNOST prema Bogu koji nam je dao svako dobro;neku lturan čin, jer vrijeđa osjećaje kršćana;ne pristojan čin, jer se izgovaraju nepristoj ne riječi; neodgojan čin, jer se daje loš i zgled drugima.Svaki se kulturan čovjek bori protiv psovke.

Bog zabranjuje i PROKLINJANJE. Prokli njati znači zazivati zlo na se ili na dru goga. Vrlo je blizu psovci,ako kažemo da sa kramenti, Krv Isusova itd.budu na propast nama i drugima. No i ona proklinjanja koja izravno ne vrijeđaju Boga, protive se ljuba vi prema bližnjemu.Strašno je čuti kad prok linju roditelji djecu ili djeca roditelje.

Poštuj ime nebeskoga Oca, Spasitelja I susa, Majke Božje i svetaca. Čuvaj se psovke i proklinjanja.Kad čuješ da netko psuje, re ci:"Blagoslovljen budi Bog. Blagoslovljeno Ime Božje!"

14. DRUGA BOŽJA ZAPOVIJED

ZAKLETVA I ZAVJET

Na drugu Božju zapovijed spada još zakletva i zavjet. Zakletva i zavjet su posebni ljudski čini koji po sebi predstavljaju izraz štovanja Boga. Ako se ti čini izvrše uz potrebne uvjete, dozvoljeni su i spasonosni, a li ako se učine na neispravan način, predstavljaju povredu Božjega imena.

SVETA JE KLARA zavjetovala Bogu strogo siromaštvo u samostanu. Papa Grgur IX savjetovao joj je da ublaži strogost i da će je on osloboditi zavjeta. Klara mu na to odgovori:"Sveti oče, oslobodi imene mojih grijeha a ja želim uvijek tačno izvršavati što sam Bogu dragovoljno zavjetovala".

Božanski je Spasitlj u svom govoru na gori rekao da se ne kunemo nikako.Neki krivovjerci iz tih Spasiteljevih riječi zaključuju da zakletva nije nikada dopuštena. No Crkva, koja je primila od Krista zadaću da tumači Sv. Pismo, uči nas da Krist tim riječima nije uopće zabranio zakletvu.Krist samo hoće da vjernici budu istiniti i vjerni, te da se može uvijek vjerovati njihovim riječima i bez zakletve.

Zakleti se znači PRIZIVATI BOGA ZA SVJEDOKA da govorimo istinu ili da ćemo održati obećanje. Za valjanost zakletve potrebno je da imamo unutarnju namjeru da ćemo se zakleti i da tu namjeru izrazimo prikladnim izrazom . Izrični su izrazi zakletve:" Tako mi Boga; Bog mi je svjedok; kunem ti se živim Bogom; neka me Bog ubije, ako nije istina." Izrazi koji uključuju zakletvu jesu: "Blažene mi Gospe; sveca mi; svetoga mi sakramenta; duše mi moje; neba mi, raja mi, sunca mi itd." Koji se kunu tim izrazima imaju namjeru zazvati Boga za svjedoka s kojim su sveci i svete stvari u uskoj vezi.

Da zakletva bude dopuštena, mora biti ISTINITA,RAZBORITA I PRAVEDNA, Zakletva je istinita, ako je stvar za koju se kunemo stvarno istinita ili istinita po našem znanju i uvjerenju.Svaka laž mora biti potpuno isključena; razborita je, ako je traži crkvena ili civilna vlast te važna potreba u životu.Lakoumna zakletva za svaku sitnicu grešna je; pravedna je, ako je predmet zakletve pravedan i pošten, tj.što je ćudoredno dopušteno.

Uz navedene uvjete zakletva je VALJANA I DOPUŠTENA. Kad zovemo Boga za svjedoka, očitujemo svoju vjeru u Božju osobnu opstojnost i strahopočitanje prema njegovu svetom imenu.Zakletvom stavljamo na Boga, koji je svemoguć i istinit, zadatak da potvrdi istinu i tako uzdižemo k njemu svoje srce i svoju pamet.Tim činom na taj način slavimo Boga.No ako se kunemo krivo, hulimo na svesnajućeg i svetog Boga, jer ga zovemo za svjedoka laži. Uz to s krivom zakletvom potkopavamo pouzdanje i povjerenje među ljudima.Krivа je zakletva jedan od najtežih grijeha.Ne valja se kleti bez važnog razloga.

I ZAVJETOM možemo Boga štovati ili uvrijediti. Zavjetovati se znači obećati promišljeno i slobodno Bogu da ćemo izvršiti neko izvedivo dobro. Da nam zavjet bude valjan, mora biti: obećanje koje veže u savjesti, a ne obična odluka; promišljen, a ne prenagljen; slobodan, a ne učinjen prisiljeno ili iž teška straha; Bogu učinjen, jer se njemu upravlja svaki religijski čin; izvediv, jer ne možemo obećati što ne možemo učiniti; za bolju stvar, tj. što Bogu obećajemo mora biti bolje, nego što je protivno, npr. djevičanstvo od ženidbe.

Ako smo se zavjetovali, moramo ZAVJET IZVRŠITI kao čin poštovanja prema Bogu. Bog preko Mojsija veli: "Kad učiniš zavjet Gospodinu, Bogu svojemu, ne oklijevaj ispuniti ga, jer će ga strogo tražiti od tebe Gospodin". (V Mojs 23,22) Ako ne izvršimo zavjet, griješimo prema težini zavjetovane stvari. Crkvena vlast radi opravdanih razloga može nas osloboditi od zavjeta ili ih promijeniti.

Zaklétve i zavjeti su Bogu ugodni, ako ih činimo s potrebnim uvjetima. Stoga, ako si se zakleo ili zavjetovao, sve savjesno izvrši pa će Bog nagraditi tvoj čin!

\+ + +

15. TREĆA BOŽJA ZAPOVIJED

Treća Božja zapovijed glasi: "Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji". Jedino ova Božja zapovijed započinje riječju: "Spomeni se!" To nam svjedoči da je ona od velike važnosti za štovanje Boga i za rad oko našega spasenja.

KARDINAL GOUSSET, nadbiskup grada Reimsa žalosno je gledao kako se oskvrnjuje u njegovu gradu dan Gospodnji, pa je htio popraviti tu žalosnu pojavu. U tu svrhu pozove jednoga dana bogatog industrijalca da ga nagovori na svetkovanje dana Gospodnjega te da on dade dobar primjer drugima. Kad je industrijalac čuo o čemu se radi, stao se izgovarati da je to nemoguće, jer da će tim stradati njegovi trgovački interesi i da će mu se staviti u opasnost budućnost djece. Na to će mu kardinal: "Dobro! Predlažem Vam: prestanite raditi u svetačne dane, a točno bilježite svake večeri svoje prihode, i ako na koncu godine na deficitu radi svetkovanja blagdana, ja ću Vam podmiriti razliku. No ako dobit kroz ovu godinu nadmaši dobit prijašnjih godina, obećajte da ćete tu dobit dati u dobre svrhe!" Na koncu godine eto opet industrijalca k nadbiskupu i reče mu "Eminenco, došao sam da izvršim obećanje. Kroz ovu sam godinu zaradio šest tisuća franaka više nego prošlih godina pa ih donosim u dobrotvorne svrhe".

+ budete

Bog je u Starom Zavjetu naredio da se SVETKUJE SUBOTA KAO DAN GOSPODNJI, da se na taj dan ne smiju obavljati nikakvi poslovi. Mi kršćani mjesto subote svetkujemo nedjelju, jer je na taj dan Isus uskrsnuo od mrtvih i na taj dan sašao Duh Sveti na apostole. Uz nedjelju svetkujemo i neke druge blagdane u čast gospodina, Djevice Marije i svetaca, a ti su:Božić, Nova godina, Bogojavljenje,Spasovo, Tijelovo ,Velika Gospa, Bezgrešno Začeće Dj. Marije, sv. Josip, sv. Petar i Pavao i Svi Sveti.

U nedjelju i blagdane ZABRANJENI SU : 1.težački poslovi.To su poslovi koje obavljaju radnici:orati, kopati, kositi, tkati,graditi kuću i slično.Ti su poslovi zabranjeni, jer onemogućuju ljudima duševnu sabranost i štovanje Boga, iscrpljuju čovjeka i slabe mu tjelesnu snagu; 2.sudski poslovi i javno trgovanje, ako za to ne postoje protivni zakoniti običaji i posebne povlastice.Ti su poslovi zabranjeni , jer se vrše na bučan i uzbudljiv način koji vrlo zaokuplja čovjeka.

No i TI SE POSLOVI MOGU OBAVLJATI radi razloga: 1. privatne nužde kao što je čišćenje kuće, prehrana životinja; 2.nužde javnog života, kao što su poštanski poslovi,prometni poslovi, ugostiteljstvo i slično; 3.nužni poslovi kao što su otklanjanje požara, poplave ili da se uklone veće materijalne štete; 4.poslovi oko uređenja bogoštovlja kao što su procesije.

U nedjelje i blagdane DOPUŠTENI: 1.duhovni ili slobodni poslovi što ih ljudi vrše prvenstveno za duhovnu korist s duhovnim i

tjelesnim moćima:čitati, pisati, moliti , pjevati, slikati, svirati, poučavati; 2.opći ili zajednički poslovi što ih vrše ljudi svakodnevno radi duhovne i tjelesne okrepe:pješačiti ,šetati, kupati se, prostirati kreveta„ prati suđe .....

SVETKOVANJE DANA GOSPODNJEGA TRAŽI od nas uz uzdržavanje od težačkih poslova još : 1.prisustvovati sv. Misi pobožno,osobno, za vrijeme čitave Mise i na određenom mjestu ; 2. slušati riječ Božju, propovijed; 3. posvetiti se molitvi i razmatranju za spasenje svoje duše.

Posebno moraju kršćani paziti da se nedjeljom i blagdanom ne bi PODAVALI GREŠNIM ZABAVAMA i razuzdanom životu.Nedjelja je dan Gospodnji, a ne dan sotone .

Iz toga se vidi velika korist svetkovanja nedjelje i blagdana:jača čovječji organizam, jer naređuje odmor; jača obiteljsku vezu,jer na taj dan mogu biti zajedno svi članovi obitelji; jača vjeru, jer u zajedničkom štovanju Boga slabi nehaj, a snaži se pobožnost.

Treća Božja zapovijed zabranjuje nam težačke poslove i grešne zabave, dopušta duhovne i zajedničke poslove, naređuje slušanje sv. Mise, svjetuje druge pobožnosti, pohađanje bolesnika i druga karitativna djela.Vršiti Božju zapovijed, pa će te Bog blagosloviti.

\+ + +

16.ČETVRTA BOŽJA ZAPOVIJED

RODITELJI I DJECA

Četvrtom Božjom zapovijeđu prelazimo na zapovijedi koje uređuju naš odnos prema ljudima.Ta zapovije uređuje načelo auktoriteta među ljudima, i to se u užem smislu odnosi na auktoritet roditelja prema djeci, a u širem smislu na auktoritet duhovnih i svjetovnih poglavara. Ovdje ćemo govoriti o dužnostima i pravima djece.

Kad je engleski kancelar TOMA MORUS ubijen radi vjere, kroz četrnaest je dana njegova glava bila izložena na jednom mjestu u Londonu.Nitko se od njegovih prijatelja nije usudio da je digne i pokopa zbog straha od kralja.Ali njegova kći Margarita izloži se opasnosti, digne glavu svoga oca i pokopa je u sv. Dunstanu.Kralj je to doznao, ali nije ništa učinio Margariti, jer je poštivao njezinu ljubav prema ocu.

OBITELJ je osnovna stanica ljudskog društva.Iz nje izlazi i kroz nju prolazi svaki pojedinac.Preko obitelji stičemo u se sklonosti ,navike i misli koje nas redovito prate kroz cio život. Zato je obitelj od velike važnosti i ne može opstojati i svoju ulogu izvršiti bez poštivanja auktoriteta, tj. ako djeca ne vrše svoje dužnosti i ako nemaju svojih prava.

Prva dužnost, koju nam nareĎuje četvrta

Božja zapovijed, jest POŠTIVANJE RODITELJA. Ta se dužnost temelji na istini da su roditelji zastupnici Božji.Kao takove dužni smo ih poštivati ne samo riječima, nego i djelima.Zato ne smijemo roditelje nazivati pogrdnim imenima, ismijehivati ih, s njima zbijati šalu ili ih tući ili ih zatajiti zbog njihova siromaštva ili neznanja.Ta dužnost ne prestaje, ako su djeca postigla veći položaj od roditelja ili ako roditelji imaju kakvu manu.

Zatim smo dužni LJUBITI SVOJE RODITELJE, jer su oni poslije Boga naši najveći dobročinitelji.Ljubav prema roditeljima mora biti unutrašnja i izvanjska. Ne smije biti samo na riječi, nego i na djelu, osobito u danima nesreće, bolesti, bijede i starosti.Pače ta ljubav ne smije prestati niti smrću roditelja, nego ih se i poslije smrti moramo spominjati i za njih se moliti.Tko ljubi svoje roditelje, taj ih ne zlobi,ne mrzi niti proklinje.

Napokon dužni smo SLUŠATI SVOJE RODITELJE. Poslušnost zahtijeva da djeca čine što roditelji zapovijedaju, savjetuju i opominju, a da ne čine što zabranjuju.Ta se dužnost proteže na ono što je pošteno i na što roditelji imaju pravo po svom auktoritetu.No ako roditelji zapovijedaju ono što se kosi s Božjim zapovijedima, što je grijeh, tada djeca nisu dužna slušati.Ali nikako djeca ne smiju mrmljati protiv svojih roditelja, prkositi im i klevetati ih.

Bog je za izvršenje četvrte zapovijedi obećao IZRIČITU NAGRADU , a za kršenje odre

dio kaznu.Po sebi je razumljivo da vršenje Božjih zapovijedi donosi blagoslov, a krše - nje da donosi kaznu.No kod ove je zapovijedi nešto drugo.Sv. Pavao veli:"Poštuj oca svoje ga i mater; ovo je prva zapovijed s obećanjem da ti dobro bude i da živiš dugo na-zemlji". (Efež. 6,3)

U mnogo slučajeva OBITELJSKI SE KRUG PROŠIRUJE, pa u obiteljsku zajednicu ulaze sluge, pomoćnici, naučnici, posinci i pošerke.Te osobe nisu povezane s obitelju krvnim i rodbinskim vezama, ali je ipak njihov odnos prema obitelji sličan odnosu djece prema roditeljima. Stoga oni duguju poštovanje,vjernost i poslušnost poglavarima, a poglavari su dužni da se prema njima vladaju po načelima pravde i ljubavi.

Djeca nemaju samo dužnosti prema roditeljima, nego imaju i SVOJA PRAVA, jer su pojmovi dužnosti i prava uzajamni. Roditelji su dužni ljubiti svoju djecu.Ta ljubav, koju je Bog usadio u srca roditelja, mora biti produhovljena, unutrašnja i djelotvorna. Zatim su dužni davati djeci vjerski i ćudoredni odgoj tj. da se brinu za njihovu pouku, da im daju dobar primjer, da nadziru rad i život djece, pa ako je potrebno da ih i kazne.Napokon su dužni da im dadu tjelesni i građanski odgoj, tj. zdrav porod, zdravu othranu, odijelo, obuću,stan,liječenje itd.

Poštuj svoje roditelje.Nemoj im otežćavati dane.Ljubi ih pravom ljubavlju i slušaj ih, pa ćeš biti sretan na zemlji.

17. ČETVRTA BOŽJA ZAPOVIJED

DUHOVNI I SVJETOVNI POGLAVARI

Bog nam je dao tri zajednice da po njima primimo opstanak i usavršenje duševnog i tjelesnog života. Prva je zajednica obitelj koja nam daje opstanak i pravi odgoj; druga je Crkva koja se stara za naša duhovna dobra; treća je država koja se brine za naša materijalna dobra. Zato načelo auktoriteta, o kome govori četvrta Božja zapovijed, proteže se i na Crkvu i državu. Ovdje ćemo govoriti o poštovanju auktoriteta u Crkvi i državi.

DANIJEL O'CONNELL (1775-1847), odvjetnik, bio je najoduševljeniji i najotvoreniji borac za prava svoga naroda i domovine Irske protiv engleskih ugnjetavača. Da postigne svoj cilj htio je najprije da ostvari emancipaciju,tj. jednakopravnost katolika s protestantima, a kad to postigne želio je ukinuće unije s Engleskom. U svom radu isticao se kao katolik i kao rodoljub .Pri koncu života pošao je na oporavak u južnu Evropu, a želio je doći u Rim. Međutim nije došao do Rima, jer ga je smrt zatekla u Đenovi.U oporuci izrazuje zadnju želju riječima:"Dušu ostavljam Bogu, srce Rimu, a tijelo svojoj mukotrpnoj domovini Irskoj".Tijelo mu je prenešeno u domovinu, a srce u Rim.

Krist je osnovao Crkvu da nastavi nje-

govu misiju u svijetu, da SPASAVA SVE LJUDI. Njoj je dao trostruku vlast da uči, posvećuje i vodi ljude ka konačnoj svrsi. Crkva vrši svoju vlast po Papi za cijelu Crkvu, po biskupima za pojedinu biskupiju, po župnicima za pojedine župe. Svima njima, kao i apostolima, Krist je upravio riječi: "Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire . A tko prezire mene, prezire onoga koji me je poslao". (Lk 10,16)

Prema tome svećenici, biskupi i papa NAMJESNICI SU KRISTOVI na zemlji. Preko njih Krist dijeli plodove svoga otkupljenja, preko njih naučava vječne istine, preko njih posvećuje svoje sljedbenike. Da oni mogu vršiti uzvišenu službu, ustanovio je sakrament sv. reda po kome im daje vlast.

Zato su vjernici dužni ŠTOVATI, LJUBITI I SLUŠATI Kristove namjesnike na zemlji. Bez namjesnika Kristovih vjernici bi ostali bez vrhunaravnih dobara koja su potreba za spasenje. Ako neki službenik Crkve ima neku manu ipak su ga vjernici dužni štovati, ljubiti i slušati, jer oni uvijek ostaju Kristovi namjesnici, iako će za svoja djela odgovarati Kristu.

Da postignemo dobra za tjelesni život, Bog je odredio da živimo u DRŽAVNOJ ZAJEDNICI. No državna zajednica ne može opstojati bez auktoriteta . Dad bi državna zajednica bila bez auktoriteta, svaki bi pojedinac tražio samo svoje osobno dobro bez obzira na druge ljude. To bi dovelo do bezvlađa, do uništenja zajednice , i ljudsko bi društvo bilo kao jedan zvjerinjak gdje bi jedan drugo-

ga mrzio i ubijao.

Zato je Bog odredio da se moramo POKORAVATI DRŽAVNOJ VLASTI i slušati je. Sv. Pavao veli: "Svaki čovjek neka se pokorava višim vlastima, jer nema vlasti da nije od Boga" . (Rim 13,1) Stoga uz poštovanje, vjernost i poslušnost državnoj vlasti, dužni smo davati porez i ići u vojsku za obranu domovine. I državni su poglavari Božji namjesnici na zemlji.

Ali kršćanska vjera zaštićuje I LJUDSKO I KRŠĆANSKO DOSTOJANSTVO podanika, štiti ga da ne postanu roblje i bezvoljno oruđe u rukama nesvijesnih poglavara. Sv. Petar veli : "Većma se treba pokoravati Bogu nego ljudima". (Da 5,29) Kad to ne bi bila istina, onda su Židovi s pravom razapeli Isusa, jer su imali zakon po kome mora da umre; tada apostoli nisu smjeli propovijedati vjeru u Krista tada su mučenici uludo gubili glavu.

Dužni smo poštivati svjetovnu vlast kad se ne protivi Božjim zakonima.

Mi ćemo biti ispravni članovi ljudskih zajednica: obitelji, Crkve i države, ako savjesno VRŠIMO SVOJE STALEŠKE DUŽNOSTI. Nemaju svi ljudi isto zvanje niti su svi pozvani da obavljaju isti posao. Svako je zvanje dostojno poštovanja. Čovjek toliko vrijedi koliko savjesno vrši svoje dužnosti.

Poštuj svoje duhovne i svjetovne poglavare. Vrši savjesno svoje vjerske i građanske dužnosti.

18. PETA BOŽJA ZAPOVIJED

ŠTO ZABRANJUJE

Peta Božja zapovijed glasi: "Ne ubij!" Ova kratka zapovijed ako je promatramo u potpunom sadržaju, obuhvata mnoge stvari koje moramo u životu savjesno izvršavati. Ona se izravno odnosi na pravo i dobro drugoga, tj. da poštivamo tuđe pravo na život. Neizravno se odnosi na naš život, tj. da poštivamo svoj život. S jedne strane ona zabranjuje uopće lišiti čovjeka života, a s druge strane ona nalaže da čuvamo život i da se brinemo za nj. Ovdje ćemo govoriti o tome što ona zabranjuje.

Izraelski se kralj SAUL ogriješio o Božje zapovijedi, pa ga je Bog pripustio njegovim neprijateljima Filistejcima. Filistejci se zarate protiv Izraelaca i mnoge poubijaše u boju, pače padoše i tri Saulova sina. Napokon je i sam bio ranjen od strijelaca. U teškim mukama reće momku koji mu je nosio oružje: "Izvadi mač svoj i probodi me da ne dođu ti pogani i narugaju mi se!" Ali momak nije htio to učiniti, jer se je bojao. Tada sam Saul uze mač i baci se na nj. Kad to vidje momak, i on uze svoj mač i umrije. Saul je učinio veliko zlo što je sebi oduzeo život, a njegov je momak učinio dobro što nije htio ubiti svoga gospodara, ali je učinio zlo što je ubio sama sebe.

Bog nam je dao tjelesni život u koji

nam je ulio neumrlu dušu da težimo i postignemo svoju konačnu svrhu. Zato je on pravi GOSPODAR NAŠEGA ŽIVOTA, a mi smo samo upravljači. Sve što činimo protiv svoga života ili života svoga bližnjega, činimo pritiv Božjega prava. Stoga mi ne smijemo ubiti sebe niti drugoga, ne smijemo se izložiti očitoj opasnosti po život niti činiti nešto što ugrožava naš i tuđi život.

U prvom redu ne smijemo ODUZETI SEBI ŽIVOT, tj. učiniti samoubojstvo. Samoubojstvo je samovoljan smrtonosan čin protiv vlastita života. Tko počini samoubojstvo, taj: 1. vrijeđa Božje pravo, jer je Bog pravi gospodar života; 2. čini nepravdu obitelji i društvu, jer ih lišava člana koji bi ih mogao i morao pomoći; 3. čini kukavičluk, jer se ne pouzdaje u Boga i boji se poteškoća, sramoti rodbinu i srće u vječnu propast. Crkva samoubojicama ne dozvoljava crkveni pogreb.

Međutim nije zabranjeno, pače je POHVALNO, AKO SE ČOVJEK IZLAŽE SMRTI: 1. kad to traži opće dobro, npr. vojnik u ratu; 2. da potvrdimo svoju vjeru; 3. da spasimo život bližnjega koji je u očitoj pogibli; 4, da koristimo čovječanstvu liječeći gubavce i druge zarazne bolesti itd.

Ne smijemo oduzeti ni život SVOGA BLIŽNJEGA, tj. ubiti drugoga. Ubiti čovjeka znači svojim činom nasilno oduzeti drugomu život. Ubijstvo nevina čovjeka je strašan zločin, jer 1. vrijeđa Boga koji je pravi gospodar života i smrti; 2. čini nepravdu ubijenom, jer mu oduzima život na koji ima pravo i izlaže ga opasnosti vječne propasti; 3. či

ni nepravdu društvu komu oduzimlje člana koji bi mogao biti od koristi.

Međutim DOZVOLJENO JE UBITI čovjeka: 1. da se obranimo od nepravednog napadača; 2. u pravednom ratu za obranu domovine; 3. kad državna vlast po zakonu , radi teških zločina, osudi na smrt.

Peta Božja zapovijed zabranjuje i DVOBOJ. Dvoboj znači pojedinačnu borbu između dvojice ili nekolicine ljudi, što se dogovorno poduzima u određeno vrijeme, na urečenom mjestu i s određenim oružjem da čovjeka usmrti, osakati ili teško rani. Dvoboj se protivi zdravom razumu, jer uvrijeđeni ima drugi načim da dobije zadovoljštinu. Protivi se naravnom i Božjem pravu, jer koji se bori izlaže se smrtnoj pogibli, a uz to ima namjeru da drugoga ubije ili onemogući. Protivi se javnoj pravdi, jer zakonita vlast ima pravo kazniti nanešenu uvredu.

Osim fizičkog života čovjek ima i vrhunaravni život, život milosti po kome smo djeca Božja i baštinici Božji. Ni tom životu ne smijemo škoditi, a škodimo mu sa sablazni . Sablazan je nepravilna riječ ili djelo koje daje povoda drugomu da uvrijedi Boga i naškodi svojoj duši. Krist je rekao: "Jao onomu čovjeku po kome dolazi sablazan!" (Mt 18,7)

Čuvaj svoj i tudi život. Ne čini ništa što bi moglo ugroziti život ili mu naškoditi. Uvijek imaj na pameti da je Bog jedini gospodar života.

19. PETA BOŽJA ZAPOVIJED

ŠTO NALAŽE

Naša narodna poslovica veli da je zdravlje najveće blago na svijetu. To je istina, ako se ispravno shvati. Duša je uistinu vrijednija od tijela , jer je duhovna i vječna. No Bog je stvorio čovjeka kao jedinstveno biće, tijelo s dušom zajedno. Zato je tjelesni život zbilja najveće blago. I Bog je usadio u nas težnju da taj život uzdržajemo, da ga volimo, da mu se radujemo i da po njemu ostvarimo volju Stvoritelja. Ovdje ćemo govoriti što imamo činiti za dobro svoga i tuđega života.

Abbé Pierre je kroz 24 sata postao jedan od najpoznatijih ljudi u Francuskoj. Prvog veljače 1954. malo je tko za nj znao, a sutra-dan mu je osvanula slika po svim novinama. To je zaslužio kratkim govorom od 7 minuta preko radija. Pozvao je Francuze u tom govoru da spase 2.000 beskućnika koji se smrzavaju od studeni. U tom govoru on veli: "Olakšajte svoje novčanike, pa će vam biti i lakša savjest. Kako možete reći laku noć čovjeku koji bez kaputa spava na kamenu. Pomozite prijatelji! Noćas u tri sata nasred ulice smrzla se jedna žena. U ruci su joj našli jedan papirić bio je sudska odluka kojom je izbačena iz svog stana. Svake noći ima u našem gradu 2.000 takvih bez kruha, bez sta

na ... Ujedinimo se svi! Neka se u nama probudi ono što se zove dušom Francuza. Treba mi deka, šatora, peći.Donesite ih". Prije tog govora kao vjerni sin Sv.Franje Asiškog u dva sata je razdijelio sve svoje imanje siromasima.A kao franjevac kapucin znao je nositi šalicu vruće juhe, pokrivač ili nešto drugo te dati potrebnima bez riječi.To znači cijeniti život. Zato su ga Francuzi poslušali i udijelili mu mnogo više nego što je tražio.

Ono što nam peta Božja zapovijed nalaže o čuvanju našega i tuđega života već je sadržano u općenitoj zapovijedi ljubavi. Mi moramo ljubiti bližnjega kao samoga sebe. Sv. Ivan apostol često je opominjao svoje učenike da se ljube među sobom ističući da je zapovijed Gospodnja. Dakle, u prvom redu moramo ljubiti svoj život, a zatim ljubiti život svoga bližnjega.

Što se tiče LJUBAVI PREMA SVOM ŽIVOTU ona se ima odnositi na dušu i tijelo.Moramo nastojati da postignemo svoj konačni cilj čineći dobro i izbjegavajući zlo, da usavršavamo svoje duševne moći razum, volju i čuvstva da se staramo za tijelo da bude vjerni pratilac duše .

Što se tiče samoga tijela, MORAMO SE BRINUTI oko njegove higijene: da bude čisto, da ima zdrav zrak i zdravu i dovoljnu hranu, da se vježba pravilnom fiskulturom,da ima pristojan stan, odijelo i obuću. S druge strane moramo paziti na trijeznost u piću i jelu, umjerenost u zabavama, na mrtvenje nižih poriva kako ne bi zahvladali duhom itd.

Naša se ljubav mora protegnuti i NA ŽIVOT SVOGA BLIŽNJEGA. Naš bližnji nisu samo naši roditelji i rodbina, naši susjedi i prijatelji.Naši su bližnji svi ljudi, jer smo svi djeca jednoga nebeskog Oca .

Ljubav prema životu svoga bližnjega od nas traži da ČINIMO DOBRO svima koji su potrebni i koliko smo u mogućnosti, da vršimo duhovna i tjelesna djela milosrđa. To posebno pokazujemo kad drugoga poštivamo. Lijepa riječ često puta više vrijedi, nego milostinja.Zatim treba pomagati drugoga koji se nalazi u bijedi i oskudici.

Napokom moramo opraštati svome bližnjemu, ako nas je možda u čemu uvrijedio.Krist veli:"Opraštajte i bit će vam oprošteno" . (Lk 6,37)

Na koncu dužni smo POPRAVITI DUHOVNO I TJELESNO ZLO, ako smo ga po nesreći nanijeli svome bližnjemu . To od nas traži pravda i ljubav. Tjelesno zlo popravljamo novcem ili drugim prikladnim sredstvima, a duhovno zlo popravljamo dobrim primjerom, pitanjem oproštenja i nastojanjem da se pokaže istina.

Poštuj svoj i tuđi život, ali ne stvaraj od njega idola! Neka ti tjelesni život služi duši da zajedno prime vječnu nagradu.

\+ + +

20. ŠESTA I DEVETA BOŽJA ZAPOVIJED

Govorimo zajedno o šestoj i devetoj Božjoj zapovijedi, jer se odnose na isti predmet. Šesta zapovijed zabranjuje sve vanjske grijehe protiv sv. čistoće, a deveta zabranjuje sve unutarnje grijehe te vrste.

Na 6.VII 1902. pala je žrtvom na obranu svoje nevinosti sv. MARIJA GORETTI. Ona se rodila 1890. kao najstarije dijete seljačkih roditelja. Bila je pobožna i čuvala se svakog grijeha. No pokvareni mladić Aleksandar Serenelli vrebao je na njezinu čistoću. Marija iz stida nije to kazala majci, nego se neprestano preporučivala Bl. Djevici i molila se da prije umre, nego da okalja ljiljan svoje čistoće. Na 5. srpnja 1902,, kad je Marija bila sama u kući, došulja se k njoj Aleksandar i zatraži od nje da pristane na grijeh. Djevojka se odvažno odupre. I kad nije htjela nikako pristati, Aleksandar je smrtonosno izbode bodežom. Sutradan je podlegla ranama. Pred samu smrt veli: "O Gospe presveta! Kako sam sretna što umirem čista i neokaljana. Od srca opraštam svomu ubojici, kao što je i Isus oprostio svojim ubojicama." Radi svog herojskog držanja Marija je proglašena sveticom 1950.g., a Aleksandar se obratio i molio oproštenje za svoj zločin.

Prvi čovjek, kakva ga je Bog stvorio, nije OSJEĆAO NEREDA u svom životu. Niži nagoni

su bili pokorni duhu. No kad je sagriješio, ušao je nered u njegov život i u život njegovih potomaka. Poslije grijeha čovjek u sebi osjeća jaku težnju za očuvanjem života pojedinca, tj. teži za uživanjem hrane, a još više osjeća težnju za očuvanjem vrste, tj. za spolnim uživanjem. No Bog od nas traži da živimo čisto, tj. da obuzdavamo težnju za spolnim uživanjem bilo u djelima bilo u mislima.

ČISTOĆA je krepost koja u čovjeku prema nalogu razuma obuzdava ili odbija težnje za spolnim uživanjem. Naziva se anđeoskom krepošću, jer nas približuje anđelima koji nemaju tijela. Čistoću cijeni i Bog i ljudi. Sam utjelovljeni Bog, Isus, izabrao je za Majku prečistu Djevicu i za hranitelja čistog sv. Josipa. Najvolio je učenika sv. Ivana djevca i nikada nije dopustio da se tko nabaci na njegovu čistoću, iako su ga neprijatelji svakako ogovarali. A sam bezbožni francuski pisac Rousseau je govorio da bi se poklonio pred čistim mladićem kao pred anđelom.

Čistoću od nas traži naše LJUDSKO I KRŠĆANSKO DOSTOJANSTVO. Mi smo ljudi, razumna bića, i kao takvi se moramo vladati. Naš razum mora gospodariti našim životom, a ne strasti. Suviše smo kršćani. To znači da smo uzdignuti na dostojanstvo djece Božje, da smo živi hramovi Božji. Bog u nama živi kao u svom hramu i čini nas dionicima svoje naravi i svojim baštinicima. Zato se od nas traži da poštujemo svoje tijelo kao i tijelo svoga bližnjega i da ga ne okaljamo nika

kvom nečistom mišlju ili nepristojnim djelom.

Grijeh nečistoće KALJA NAŠE LJUDSKO I KRŠĆANSKO DOSTOJANSTVO: Kalja naše ljudsko dostojanstvo, jer nas ponizuje do životinje, raspaljuje strasti, tupi snagu razuma, slabi moć volje, strovaljuje nas iz grijeha u grijeh , često navlači bolest na tijelo, ruši sklad u obitelji. Još više kalja naše kršćanstvo dostojanstvo, jer kalja u nama sliku Božju, oskvrnjuje naše tijelo koje je hram Duha Svetoga, kida naše prijateljstvo s Bogom i navlači na nas vječno prokletstvo..

Grijeh nečistoće je JEDAN OD GLAVNIH GRIJEHA i izvor je mnogih drugih grijeha . Tko nečisto živi, taj pravo ne štuje Boga i ne vrši svoje kršćanske dužnosti, taj često dolazi do takvog stanja da vrijeđa svoje roditelje, navodi drugoga na grijeh i daje sablazan drugomu .

Bog MRZI nečistoću i strogo je KAŽNJAVA. Općim potopom je kaznio grijeh nečistoće, Sodomu i Gomoru je uništio, jer su njihovi stanovnici počinjali grijehe nečistoće.Sv.Pavao veli:"Budite o tome čvrsto uvjereni da nijedan bludnik ili nečist ..... nema dijela u kraljevstu Krista i Boga. Nitko vas neka ne vara praznim riječima, jer radi ovih mana dolazi srdžba Božja na sinove nepokorne". (Efež 5,5-6)

Budi čovjek i budi kršćanin.Ne kaljaj svoje ljudsko i kršćansko dostojanstvo. Čuvaj se nečistih misli i djela. "Blaženi koji su čista srca, jer će oni Boga vidjeti".(Mt 5,8)

21. ŠESTA I DEVETA BOŽJA ZAPOVIJED GREŠNE PRIGODE I BOŽJA POMOĆ

Težnja za spolnim uživanjem neobično je jaka i snažna u čovjeku.To je razumljivo. Bog je odredio da ljudi radaju i odgajaju djecu.No to je vrlo težak i mučan posao. Pa da se ta svrha postigne, Bog je dopustio tu težnju. Ipak mi toj težnji ne smijemo popuštati , nego je moramo držati u granicama. To ćemo postignuti, ako se čuvamo grešnih prigoda i ako upotrebljavamo potrebna sredstva.

KRALJ DAVID bio je muž po srcu Božjem. Radi njegovih kreposti i svetosti, Bog ga je smatrao dostojnim da bude kralj izabranog naroda. Ojačan silom i jakošću Božjom kao pastir svladao je Golijata i pobijedio sve okolne neprijatelje. Ipak takvog jakog i dobrog čovjeka dovela je grešna prigoda do strašnih zločina. Jedne večeri diže se on sa svoje postelje i prošeta se po krovu kraljevske palače.Tada vidi s krova ženu gdje se kupa. Žena je bila vrlo lijepa. U njemu se raspali strast prema njoj. S njom je sagriješio, a njezina je muža izložio takvoj pogibli da je izgubio život. Da David nije bio u grešnoj prigodi, ne bi učinio takvih grijeha.

Da sačuvamo neokaljanu čistoću, potrebno je izbjegavati grešnu prigodu. Bliža gre

šna prigoda jest takva okolnost koja čovjeku koji se u njoj nalazi, obično daje povod da teško sagriješi. Takve su prigode: lijenost, nečedna radoznalost, čitanje pokvarenih knjiga, druženje s pokvarenim drugovima, nepristojne predstave, kina i plesovi, nečedno odijevanje, neumjerenost u jelu i piću.

LIJENOST je grešna prigoda za grijeh nečistoće, jer je ona majka svih grijeha. Onoga koji ništa ne radi, salijeću koje kakve misli, a sotona ga posebno napasuje. Don Bosko je govorio svojim dječacima da sotona dolazi raditi oko njih, ako oni ništa ne rade.

RADOZNALOST također dovodi do grijeha nečistoće. Onaj koji želi sve čuti i sve vidjeti, osobito ono što vrijeđa kršćanski osjećaj čednosti, a pod izlikom da je dobro sve kušati, teško će se sačuvati od grijeha nečistoće.

Mnogi su počeli činiti nečiste grijehe, jer su se družili s POKVARENIM DRUGOVIMA. Nemoguće je da zdrav očisti gubavca ali je vrlo lako da zdrav uhvati gubu od gubavca.

Pravo prijateljstvo nas ima činiti boljima, a pokvaren čovjek je izdajica pravog prijateljstva.

Još je gore od druženja s pokvarenim drugovima ČITANJE NEĆUDOREDNIH KNJIGA. Čitanje nećudorednih knjiga raspaljuje kod mladeži vatru požude i grešnih strasti. Tridentinski sabor upozoruje:" One knjige koje naročito obrađuju nečiste i sablažnjive predmete moraju se bezuslovno zabraniti".

Grešne prigode za grijeh nečistoće jesu

i NEPRISTOJNE PREDSTAVE I PLESOVI. U mnogim se predstavama prikazuje nećudorede, zavodljivost i preljub. Sv. Augustin nazivlje nepristojne predstave kugom za duše, propašću poštenja i časti.

NEUMJERENOST u jelu i piću daje povod za grijehe nečistoće. Bludnost je redovita pratilica neumjerenosti. Sv. Pavao upozoruje: "Ne opijajte se vinom, jer u tom je raspuštenost." (Efž 5,18)

Budući da je težnja za spolnim uživanjem u čovjeku vrlo jaka, teško je biti čist bez Božje pomoći. Zato je potrebno moliti se, primati sv. pričest, gojiti pobožnost prema Gospi i gospodariti sobom.

PO MOLITVI Bog nam daje snage da odolimo napastima. Krist veli apostolima:"Bdijte i molite se da ne upadnete u napast. Duh je istina voljan, ali je tijelo slabo". (Mt 26 41) U očenašu nas uči:"Ne uvedi nas u napast". (Mt 6, 13)

Uz molitvu potrebno je PRIMATI SV. PRIČest. Krist, koga primamo pod prilikama kruha, dolazi k nama sa svojim tijelom, krvlju, dušom i božanstvom da nas ojača protiv sotone. Euharistija se zove sakramentom čistoće.

I POBOŽNOST PREMA GOSPI čuva nas od nečistoće. Marija, koja je prečista Djevica, bez grijeha začeta, kraljica djevica, satrla je glavu sotone, pa će i nama pomoći, da sačuvamo čistoću, ako joj se pouzdano utječemo.

Bježi od grešne prigode i upotrebljavaj vrhunaravna sredstva, pa ćeš sačuvati sv. čistoću.

22. SEDMA I DESETA BOŽJA ZAPOVIJED

Sedma i deseta Božja zapovijed odnose se na jedan te isti predmet, pa o njima i raspravljamo zajedno. Sedma glasi:"Ne ukradi", a deseta:" Ne poželi nikakve tuđe stvari". Tim zapovijedima hoće Bog da nam usadi u dušu dužnosti prema našemu i tuđemu vlasništvu.

Čitamo u Sv. Pismu kako je TOBIJA oslijepio i nije više mogao raditi.Stoga se morala njegova žena Ana brinuti za njihovo uzdržavanje.Ona bi išla svaki dan na tkanje i donosila kući što je zaslužila radom svojih ruku. Kad je njezin muž čuo blejanje jareta,reče:"Da nije ukradeno? Ako jest, neka se vrati gospodaru njegovu, jer ukradeno ne smijemo jesti ni dotaknuti". (Tob 2,19-21) Tim je svojim riječima Tobija pokazao kako poštuje tuđe vlasništvo.

Gospodin je Bog sve stvorio, i sve pripada njemu. On je najviši vlasnik.No on hoće da i LJUDI SUDJELUJU U NJEGOVU VLASNIŠTVU . Zato je Božja volja da možemo na pošten način: radom, kupovinom, zamjenom, darovanjem i nasljeđem steći vlasništvo da ne bi naša sloboda bila ugrožena. No kod svega toga treba imati na pameti da je Bog gospodar naših dobara, a mi smo samo upravitelji.

Budući da čovjek ima PRAVO STEĆI OSOBNO VLASNIŠTVO , već iz toga slijedi neka nejednakost među posjedovateljima zemaljskih dobara.Zašto? Jer jedan marljivo radi, ima sreću i štedi; drugi manje radi i nema toliko uspjeha; treći neće uopće da radi te potroši sav imetak; četvrti razuzdano živi i u kratko vrijeme sve potroši što ima.Besmisleno je svake godine činiti novu razdiobu.

Sedma nam Božja zapovijed zabranjuje da RAZBOJSTVOM ILI KRAĐOM ODUZMEMO TUĐE DOBRO protiv volje zakonitog gospodara.Razbojstvo je nasilno oduzimanje tuđeg dobra, a krađa je potajno oduzimanje tuđeg dobra bez znanja i dopuštenja vlasnika.Krađa Bogu posvećenih stvari jest svetogrđe, jer se protivi prvoj Božjoj zapovijedi.Protiv sedme zapovijedi griješi i onaj koji naređuje i savjetuje da se krade, tko pomaže u krađi, tko pristaje na krađu, tko ne spriječi krađu, a dužan je da je spriječi, tko ukradeno kupuje, prodaje, sakriva ili zadrži.Ne krade onaj tko u skrajnoj nevolji uzme od tuđega da sačuva život, kao ni onaj tko oduzme drugomu oružje kojim bi dotičnik učinio zlo.

Protiv sedme zapovijedi griješi i onaj koji vara. Vara onaj koji u trgovini daje krivu mjeru, vagu ili novac te prodaje lošu robu za dobru, tko krivotvori novac ili podmićuju suce itd.

Sedma zapovijed zabranjuje i LIHVU.Lihvar je onaj koji za uzajmljeni novac ili stvar traži nedopuštenu dobit. Lihvar je i onaj koji u velikim količinama nakupuje živežnih namirnica te u vrijeme nestašice prekomjerno povisi cijenu.Pristojne kamate nisu grijeh.

O sedmu zapovijed griješi i onaj koji ČINI ŠTETU BLIŽNJEMU. Takvi su roditelji koji svojim rasipanjem bacaju djecu u bijedu, radnici koji nepažnjom upropašćuju poslodavce, trgovci i obrtnici koji klevetama oduzimlju mušterije drugovima. Šteta se može učiniti u kući, dvorištu, vrtu, polju, blagu, živadi.

Tko nepravedno oduzimlje tuđe, nema blagoslova. S vragom stećeno, s vragom odneseno. Redovito lopov nema sreće ni u ovozemnom životu, a kamoli na drugom svijetu.

Tko je ukrao, mora tuđe povratiti, a onaj koji je učinio štetu, dužan je štetu nadoknaditi. Tuđe nevraćeno, grijeh neoprošten, veli naša poslovica. Dužan je vratiti tuđu stvar onaj koji je posjeduje, onaj koji je naredio da se krade, baštinik, ako nije to učinio koji je ukrao. Treba vratiti ono što je odneseno i popraviti gubitak koje je vlasnik pretrpio.

Ukradenu stvar treba vratiti vlasniku ili njegovu baštiniku, a ako je to nemoguće, treba da se dade siromasima ili u druge dobre svrhe. Tuđu stvar treba vratiti što prije.

Krađa je gadna mana za svakog čovjeka, osobito za kršćanina. Pape Leon XIII, Pio XI i Ivan XXIII izdali su krasne okružnice o vlasništvu i socijalnoj pravdi. Ne teži za neprávednim prisvajanjem tuđih stvari. Osobito se čuvaj da se ne naučiš na krađu. Imaj na pameti: Tko će jaje, taj će koku, a tko koku, taj će voku! Ako se naučimo krasti male stvari, krast ćemo malo pomalo i velike. Kradljivca svatko izbjegava!

23. OSMA BOŽJA ZAPOVIJED

Osma Božja zapovijed glasi: "Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga". Ovom zapovijeđu Bog nas želi potaknuti da budemo istinoljubivi i da poštivamo tuđu čast da se čuvamo grijeha kojima se škodi dobrom glasu bližnjega.

Samarijski kralj AHAB htio je imati vinograd Nabota, ali ga ovaj nije htio ni prodati ni zamijeniti, jer je Mojsijev zakon branio prodati očevinu. Ahab je radi toga bio tužan, ali ga obodri žena Jezabela i smisli paklenski plan. Našla je dva čovjeka koji će svjedočiti protiv Nabota da je hulio na Boga i kralja. Zbog te hule Nabot će morati biti kamenovan, a njegov će posjed pripasti kralju. I zbilja svjedoci su krivo svjedočili. Ahab je dobio Nabotov vinograd. No Bog pošalje Iliju proroka da reče Ahabu: "Na mjestu, na kojem su psi lizali krv Nabotovu, lizat će psi i tvoju krv". Ahab je radi toga zločina činio pokoru. (III Kralj 21)

SVAKI ČOVJEK MORA LJUBITI ISTINU. Istinoljubivost je veliko dobro, jer je Bog voli, jer ona oplemenjuje dušu i među ljudima stvara pouzdanje i sigurnost.

Protiv istinoljubivosti griješi TKO LAŽNO SVJEDOČI na svečan način pred sudom. Ta grešnost je još veća, ako se potvrdi

prisegom. Bog mrzi i kažnjava krivo svjedočanstvo kao što je odlučio kazniti Ahaba.

Protiv istinoljubivosti griješi i TKO LAŽE. Lagati znači znalice i hotimice govoriti što nije istina. Za laž se dakle traži da netko zna da nije istina ono što govori, a ima namjeru tvrditi da je to istina. Ljudi mnogo lažu. Jedni lažu da bližnjemu naškode, a drugi da bližnjega izbave iz neprilike. Netko laže da se izbavi iz nevolje, a netko laže iz šale. Laž je općenito laki grijeh, ali može biti težak grijeh radi okolnosti: kad se lažju nanosi uvreda Bogu, velika šteta za čast i vremenita dobra bližnjega te velika sablazan. Božja objava oštro govori o lažljivcima, jer je otac laži đavao.

Još je gore od laži PRETVARANJE, LICEMJERSTVO. Pretvara se onaj koji se pričinja boljim i pobožnijim nego što u stvari jest i tako zavodi bližnjega u bludnju. Isus nazi va licemjerce obijeljenim grobovima.

Protiv osme zapovijedi griješi i onaj koji bez dovoljnog razloga sumnja da je bližnji učinio neko zlo ili KRIVO SUDI, tj. misli da je zbilja učinio zlo. Da sumnja i krivi sud budu grijesi, potrebno je da se sumnja i sudi o bližnjemu bez dovoljnog razloga. No ako imamo razloga da sumnjamo i sudimo, tada ne griješimo. Ako netko uvijek vara, imamo pravo sumnjati da će i nas prevariti.

Još je gore od sumnje i krivog suda OGOVARANJE. Ogovara onaj koji iznosi na javu istinite grijehe i mane bližnjega bez potrebe, i to kad je otsutan. A ako je bližnji prisutan, tada to nije ogovaranje, nego pogrđivanje. Iznošenje tuđih pogrešaka nije ogovaranje, ako je nužno i korisno da se grešnik popravi. Ne ogovara sluga, ako kaže ocu pogrešке djece da se te pogreške isprave.

KLEVETANJE je još gore nego ogovaranje. Kleveće onaj koji o bližnjemu izmišlja pogreške kojih on nema ili uveličava one koje ima. Klevetnik griješi protiv ljubavi i pravednosti bližnjega, a uz to još i laže. Bog kažnjava klevetnika. Ona dva suca su htjeli oklevetati čistu Suzanu, ali ju je Bog spasio, i oni su bili kažnjeni.

Ogovaranju i klevetanju je srodno DOŠAPTAVANJE. Došaptava onaj koji odmah jednomu kaže što je drugi zlo rekao. Došaptavanjem se stvara mržnja i razdor. Mudri Sirah kaže u Sv. Pismu da će doušnik biti proklet. (Sir 28, 13)

Ne samo da je grijeh ogovarati i klevetati bližnjega, nego je GREŠNO I SLUŠANJE OGOVARANJA I KLEVETANJA. Zašto? Tko sluša, taj još više potiče drugoga da ogovara i kleveta. Još gore čini onaj koji neće da zapriječi ogovaranje i klevetanje kad to može lako učiniti.

Onaj koji je ogovarao i oklevetao drugoga, MORA NADOKNADITI BLIŽNJEMU UGRABLJENU ČAST I POPRAVITI ŠTETU koju je pretrpio. Tko je drugoga oklevetao, dužan je to opozvati kod svih onih osoba koje su klevetu čule. Tko je drugoga ogovarao, dužan je popraviti štetu koju je pretrpio njegov dobar glas, i to: opravdavajući njegove pogreške i donoseći dobra svojstva. Ako nekoga uvrijedimo, moramo pitati oproštenje.

24. CRKVENE ZAPOVIJEDI

Svaka sređena država ima vlast da izdaje zakone i da bdije da ih njezini podanici vrše.I Crkva je duhovno kraljevstvo Isusa Krista, a sastoji se od ljudi na zemlji, pa zato i ona ima vlast da izdaje zakone i da pazi da se ti zakoni obdržavaju.

Jednom je veliki francuski učenjak LUJ PASTEUR u petak došao na službeni ručak.Bilo je servirano meso, ali ga Pasteur nije htio jesti. Kad mu je netko radi toga čestitao, on odgovori:"U tom nema nikakve zasluge. Ja sam kršćanin i slušam Crkvu. Uostalom zašto da budem neposlušan Crkvi danas radi jednoga pileta kad šest drugih dana u sedmici mogu jesti mesa koliko hoću".Divan primjer poslušnosti Crkvi!

Isus je izabrao dvanaest apostola i postavio ih za pastire i poglavare Crkve. Njima je rekao:"Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite, dakle, i naučavajte sve narode .... učeći ih da drže sve što sam vam zapovjedio". (Mt 28,19-20) Na drugom mjestu im je kazao:"Tko vas sluša, mene sluša, tko vas prezire, mene prezire". (Lk 10,16) Jednom je zgodom javno rekao:"TKO CRKVE NE POSLUŠA,NEKA TI BUDE KAO NEZNABOŽAC I CARINIK". (Mt 18,17)

Apostoli su poslušali naredbu Isusa Krista i vršili povjerenu vlast. Kad je nastala prepirka da li će i pogani, koji su se pokrstili, vršiti Mojsijev zakon, apostoli su se sastali na sabor i odlučili:"Odlučismo Duh Sveti i mi da ne stavljamo više nikakva bremena na vas osim ovoga potrebnoga: da se čuvate od žrtava idolskih i od krvi i od udavljenoga i od bludnosti". (DA 15,28)

Nasljednici apostola, Pape i biskupi, više puta su SAKUPLJENI NA SABORU IZDAVALI ZAKONE o pojedinim vjerskim istinama.I izvan sabora izdavali su zakone, i to Papa za cijelu Crkvu, a biskupi za svoje biskupije.Uz to su oni bdjeli da se ti zakoni vrše.Ako bi se netko usudio da krši zakone, oni bi ih radi toga kažnjavali. U tom su se ugledali na sv. Pavla koji je isključio jednog kršćanina u Korintu iz crkvene zajednice radi teškog prekršaja. (I Kor 5,3)

Crkva i danas upotrebljava kazne za neposlušnu djecu. Najteža je kazna EKSKOMUNIKACIJA,tj. izopćenje iz crkvene zajednice.Ta kazna lišava kršćanina svih duhovnih dobara s kojima Crkva raspolaže.

Druga je crkvena kazna INTERDIKT kojim se radi velikog prekršaja kažnjavaju čitave zemlje i narodi, gradovi i društva. Tom se kaznom ne prekida crkvena zajednica, nego se na kažnjenim mjestima zabranjuje služenje sv. Mise, primanje i dijeljenje sakramenata i crkveni pokop.Za duhovne osobe postoji kazna suspenzije, kojom kaznom duhovna osoba gubi sasvim ili djelomično vršenje službe koju je primila po sv. redu.

Crkvene kazne ne idu za osvetom, nego

DA SE PREKRŠITELJI POPRAVE. Crkvene su kazne popravna sredstva. Kao što majka išiba dijete da ga popravi, tako Crkva kazni svoje dijete da ga popravi.

Crkva ima mnogo zapovijedi, ali ih je samo PET koje su glavne i koje se odnose na sve kršćane. U njima Crkva ne nalaže ništa novo, nego želi da njima pobliže objasni i točnije odredi kako se imaju vršiti Božje zapovijedi. Ako pomnjivo promotrimo sve crkvene zapovijedi, lako ćemo se uvjeriti da su one već sadržane u Sv. Pismu i u Božjim zapovijedima.

Neki misle da kršenje crkvenih zapovijedi nije težak grijeh i na lagan se način oslobađaju od vršenja crkvenih zapovijedi. No to nije istina. Nije mala stvar ne ići nedjeljom na sv. Misu , ne primiti godišnje jedamput sv. Pričest, ne postiti itd. A ako stariji na taj način krše crkvene zapovijedi, oni ne griješe samo protiv crkvenih zapovijedi, nego i radi loša primjera.

CRKVA JE OVLAŠTENA OD ISUSA KRISTA DA IZDAJE ZAPOVIJEDI i ona to čini radi našega dobra. Vjernici moraju vršiti te zapovijedi kao što podložnici jedne države moraju vršiti pravedne državne zakone.

Uvijek i svagdje se priznavaj djetetom Crkve.

Poštuj njezine zakone privatno i javno. Ako se nije stidio vršiti crkvene zakone jedan Pasteur, nemoj se stidjeti ni ti!

25. PRVA I DRUGA CRKVENA ZAPOVIJED

SVETKOVANJE BLAGDANA

Prva i druga crkvena zapovijed po svom sadržaju sliče na treću Božju zapovijed. U trećoj zapovijedi Bog nam zapovijeda da svetkujemo dan Gospodnji. U prvoj svojoj zapovijedi Crkva nam nalaže da svetkujemo zapovjedne blagdane, a u drugoj da pobožno slušamo sv. Misu u nedjelje i u ostale zapovjedne blagdane. Stoga ćemo promotriti što Crkva od nas traži s prvom i drugom svojom zapovijedu.

Jednog nedjeljnog jutra zapazi londonski stražar da nema obične pometačice nego ju je zamijenila neka mlada gospođa. Ta nova pometačica bila je GEORGINA FULLERTON , kći engleskog konzula u Francuskoj, a sestra kraljičina ministra. Kako je ona dospjela za pometačicu? Kad se je vraćala iz crkve, slučajno se sudari s pometačicom i reče joj : "Dobra ženo, jeste li danas slušali misu? " Pometačica uzdahnu: "Ah, gospođo , nemam vremena da idem u crkvu. Zar ne vidite da moram mesti?" Georgina skine rukavice, uze metlu iz ruke pometačice i reče joj: " Idite k Misi , ja ću mesti dok se vi vratite". Kad su stali koriti Georginu kako to ona mete kad je iz ugledne obitelji, ona odgovori: "Jedan grijeh manje". Georgina je dobro shvatila dužnost svetkovanja blagdana i slušanja sv. Mise.

Židovi su u St.Zavjetu osim subote svetkovali i neke DRUGE BLAGDANE: pashu na spomen izlaska iz egipatskog ropstva;pedesetnicu na spomen dana kad je Bog na Sinaju dao svoje zapovijedi; blagdan sjenica na spomen četrdeset godina koje je izabrani narod proveo pod sjenicama u pustinji i kao zahvalu za žetvu. I dan pobjede nad Holofernom ubrojili su Židovi u svete dane. I sama sv. Obitelj svetkovala je ove blagdane i išla u jeruzalemski hram .

Po tom uzoru UVELA JE I CRKVA SVETKOVANJE BLAGDANA na spomen važnijih događaja iz djela našega otkupljenja kao i blagdane Djevice Marije i svetaca.To su dani koje kršćani moraju svetkovati po čitavom svijetu.

U prvom redu svetkujemo BLAGDANE IZ ŽIVOTA SPASITELJA ISUSA. Najglavniji su Gospodnji blagdani:Božić na spomen Isusova rođenja,Uskrs na spomen Isusova uskrsnuća i Duhovi na spomen silaska Duha Svetoga.Uz ove blagdane spominjemo se i drugih događaja iz Isusova života kao Isusovo Obrezanje, Bogojavljenje i Uzašašće.Glavni blagdani imaju svoju pripravu, glvni blagdan kad doživljujemo sami događaj i zahvalu kad proživljujemo dotično otajstvo.Prema tim je blagdanima razdijeljena i liturgijska godina.

Uz Gospodnje blagdana svetkujemo i BLAGDANE DJEVICE MARIJE I SVETACA. I ti blagdani imaju služiti našemu spasenju.Marija je Majka Božja, naša suotkupiteljica i duhovna Majka,posrednica svih milosti.Njezin nam je zagovor potreban, pa je korisno da i njih svetkujemo.Korisno je svetkovati i blagdane svetaca, jer su oni nadvladali svoje strasti , revno pristajali uz Boga i ostavili nam krasan primjer savršena života.Glavni su blagdani iz života Bogorodice i svetaca:Bezgrešno začeće i uznesenje Marijino na nebo, blagdan sv.Josipa,sv.Petra i Pavla i Svi Sveti.Uz ove glavne blagdane svetkujemo svaki dan i druge blagdane.

Svetkujemo blagdane da ne zaboravimo najvažnije događaje iz povijesti našega spasenja, da o njima razmišljamo i da ih nasljeđujemo.Ne vrijedi izgovor da svetkovanje blagdana škodi našem materijalnom napretku.Samo je deset zapovjednih blagdana, a i manje , jer neki spadaju u nedjelju.Iskustvo pokazuje da svetkovanje blagdana upravo donosi blagostanje.

Druga crkvena zapovijed nalaže da SLUŠAMO POBOŽNO SV.MISU u nedjelju i ostale zapovjedne blagdane.Sv. Misa je središte svega vjerskog života i ona donosi vjernicima toliko koristi koliko i sama Kristova žrtva na križu.

Druga crkvena zapovijed zapovijeda da slušamo sv. Misu POBOŽNO.I to je posve razumljivo.Kad se Isus žrtvuje za nas ispred nas, tada moramo biti pobožni i sabrani .

Svetkuj zapovijedne blagdane. Ne radi u te dane težačke poslove.Sudjeluj pobožno kod sv. Mise da dobiješ plodove Kristova otkupljenja bez koga ne možeš postignuti spasenje.

26.TREĆA CRKVENA ZAPOVIJED

POST I NEMRS

Židovi su u St. Zavjetu obdržavali stroge postove, ali su više gledali na vanjštinu nego na nutarnjost.Zato je Krist upozoravao svoje učenike da ne poste poput licemjera koji nagrđuju svoja lica kad poste. A kad su licemjeri stali prigovarati Isusu zašto njegovi učenici ne poste, Isus im je odgovorio: "Dok imaju sa sobom zaručnika, ne mogu postiti.Nego će doći dani kad će se ugrabiti od njih zaručnik, i tada će postiti u ono vrijeme". (Mk 2,19) Crkva je poslušala savjet svoga božanskog Utemeljitelja i odmah nakon njegova odlaska, narekla post.

Kad je babilonski kralj NABUHODONOZOR g.604. prije Krista pobijedio izraelskog kralja Joakima, zapovijedi da se dovedu na kraljevski dvor od Izraelaca mladići bez mane, lijepa lica, vješti u svakoj mudrosti,bogati znanjem i dobro odgojeni te naredi da se hrane kraljevskom hranom i da piju vino koje kralj pije. Oni su se morali izobražavati tri godine, a iza toga će stupiti u kraljevsku službu.Među mladićima bio je i Danijel.No on je čvrsto odlučio da se ne skrni kraljevskom hranom i pićem .Zato zamoli predstojnika da im daje drugo jelo i piće, ali se predstojnik bojao.Tada će Danijel:"Pokušaj, molim , za deset dana sa slugama svojim.Neka nam se daje samo varivo da jedemo i voda da pijemo!

Onda neka ogledaš lica naša i lica onih mladića što jedu sa stola kraljeva, pa kako vidiš onako čini sa slugama svojim".On pokuša. I zbilja poslije deset dana izgledali su bolji i ugojniji, nego svi mladići što su jeli sa stola kraljeva. (Dan 1) Danijelov primjer nam jasno govori o djelovanju posta i nemrsa.

Treća crkvena zapovijed sadrži dvije različite stvari: post i nemrs.

CRKVENI ZAKON POSTA pripisuje jedan obrok na dan, tj. jedan put na dan jesti do sitosti, a ne brani jutrom i večerom uzeti nešto hrane prema odobrenom običaju mjesta. Post je krepostan čin kojim želimo ugoditi Bogu.Ima trostruku svrhu:1. da se priguši osjetilna tjelesna požuda; 2. da se duh slobodnije uzdigne Bogu i 3. da se Bogu pruži zadovoljština za grijehe.

ŽIDOVI su u St.Zavjetu obdržavali stroge postove. Tako čitamo da je postio pobožni Tobija,kralj David, Juda Makabejac,Judita, Estera i drugi.Sam Isus je postio 40 dana i noći prije početka javnog djelovanja.Slično su činili i apostoli.Zato nalazimo održavanje posta već u prvim vjekovima Crkve.

DUŽNI SU POSTITI svi vjernici koji su navršili 21 godinu života do svoje 60 godine. Od dužnosti posta ispričani su:1. nemoćnici, tj.bolesnici, oporavljenici, trudne žene, dojilje; 2. koji dugo i teško rade:radnici u rudokopu,tvornici, polju, kovači, zidari, profesori, đaci, propovjednici ..... 3. svi u Crkvi kad Papa dade oprost, svi u biskupiji kad biskup dade oprost i pojedin-

ci u župi kad ih župnik oslobodi.

ZAKON POSTA VEŽE u sve dane u korizmi osim nedjelje i zapovjednih blagdana.No sada ne postoje dani samog posta.Obaveza posta je pod teškim grijeh , jer se radi o velikom duhovnom dobru vjernika.

NEMRSITI SE znači ne jesti meso i juhu od mesa. Ne smatraju se mrsnim jelom mliječni proizvodi, jaja, razni začini , pa ni začin od životinjske masti.Može se jesti riba, gmazovi i vodozemci:žabe, puževi, školjke, štrige i sisavci koji žive u vodi.

Na nemrs su DUŽNI SVI VJERNICI koji su navršili sedmu godinu života, i to kroz sve petke kroz godinu .Ta obaveza veže pod teški grijeh, jer se i ovdje radi o važnoj stvari za čovječji život.

Od zakona nemrsa ispričava svaka velika neugodnost: siromasi, bolesnici, radnici i oni koji se ne mogu hraniti po volji.

Iz toga se vidi da se post razlikuje od nemrsa. Post i nemrs dužni smo držati na Čistu Srijedu, Veliku Petak, na predvečerje Bezgrešnog Začeća i Badnjak.

Drži vjerno zakon posta i nemrsa.Crkva ti to naređuje za tvoje dobro.Slijedi Krista i svece, pa će te Bog nagraditi.

\+ + +

27. ČETVRTA CRKVENA ZAPOVIJED

GODIŠNJA ISPOVIJED I USKRSNA PRIČEST

Poslije sv.Mise za naš kršćanski život najvažniji su sv. sakramenti. Sakramenti su kanali po kojima dobivamo sve milosti koje nam je Krist zaslužio svojom smrću na križu. Neke sakramente možemo primiti samo jedanput, a to su oni koji nam utiskuju neizbrisivi biljeg kao krštenje, krizma, sv. red.Druge sakramente vjernici primaju kad im iziskuje potreba duše. Osobito treba često primati sv. ispovijed i pričest. Četvrta drkvena zapovijed nalaže da se godišnje barem jednom ispovjedimo i o Uskrsu pričestimo.

U PRVO DOBA KRŠĆANSTVA kršćani su se redovito pričešćivali kod svake sv. Mise. No sredinom trećeg stoljeća papa Fabijan naredi da se svi kršćani moraju barem tri puta u godini pričestiti, i to na Božić,Uskrs i Duhove. U Srednjem vijeku kršćani su ohladnjeli u vjerskom životu pa je četvrti Lateranski sabor, koji je sazvan 1215.g., pod predsjedništvom pape Inocenta II odredio da svaki, čim navrši potrebne godine starosti, dužan je pod grijeh da se bar jedan-put godišnje ispovijedi određenom svećeniku i da se o Uskrsu pričesti.Koji to ne učini ne smije za života u crkvu, a poslije smrti ne smiju mu se dati crkveni pogreb.Crkveni sabor u Tridentu ponovio je tu odredbu.Novi Crkveni zako

nik nalaže da je svaki vjernik nakon što je došao do porabe razuma dužan jednom u godini ispovjediti sve svoje grijehe i u Uskrsu primiti presveto oltarsko otajstvo, osim ako mu se to zabrani zbog razložna uzroka. Dakle, danas je svaki vjernik dužan ispovjediti se jedan-put u godini i pričestiti se o Uskrsu.

Prema tome što se tiče ispovijedi, DUŽAN SE JE ISPOVJEDITI jedan-put godišnje: 1. tko je došao do porabe razuma. To znači da zna razlikovati dobro od zla, jer je u to vrijeme sposoban učiniti smrtni grijeh.To se zbiva u sedmoj godini, a često i ranije;2. tko je počinio težak grijeh.Tko nije teško sagriješio, nije se dužan ispovjediti, jer oproštenje lakih grijeha može postići na drugi način; 3. tko obavi nevaljanu ispovijed.Svetogrdnom ispovijedu ne zadovoljava se crkvenom propisu, jer se tom ispovijedu ne postiže oproštenje grijeha i pomirenje s Bogom.

Crkva ne određuje KAD SE IMA OBAVITI ISPOVIJED, ali kad određuje da se imamo pričestiti.Ta obaveza veže pod teški grijeh. Ako vjernik nije kroz godinu obavio sv. ispovijed , ne znači da je oslobođen od te dužnosti, nego je mora izvršiti što prije.

Crkva veli da se treba ispovjediti najmanje jedan-put na godinu, a to znači da želi da se ispovjedimo više puta na godinu.

Drugi dio četvrte crkvene zapovijedi nalaže DA SE O USKRSU PRIČESTIMO. To je ujedno naredba pozitivnog Božjeg zakona, jer Krist izričito veli:"Ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi.Tko jede tijelo moje i pije krv moju , ima život vječni i ja ću ga uskrsnuti na sudnji dan". (Iv 6,53-54)

+/ o Uskrsu,najprikladnije se ispovjediti prije sv.Pričesti.

Na uskrsnu pričest DUŽAN JE SVAKI VJERNIK jednoga i drugoga spola nakon što je došao do uporabe razuma.Pričesnik mora razlikovati euharistiju od običnog kruha.To je redovito oko sedme godine. Već u to vrijeme započinju napasti i pogibli za gubitak Božje milosti.U to je vrijeme potrebno jačati život duše kao što je potrebno jačati život tijela .Krist veli:"Tijelo je moje doista jelo i krv je moja doista pilo . Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ostaje u meni i ja u njemu". (Iv 6,56)

USKRSNI PRIČESNI ROK traje od Cvjetnice do Bijele nedjelje, dakle 15 dana.Taj rok mogu biskupi produžiti. Kod nas je taj rok od Sedamdesetnice do blagdana sv. Petra i Pavla. Ako slučajno vjernik nije primio pričest kroz određeno vrijeme, dužan je to učiniti što prije.Uz to Crkva želi da se pričestimo više puta na godinu.

Uskrsna pričest veže pod teškim grijeh. Svetogrdnom se pričešću ne zadovoljava toj dužnosti. Izvršuj redovito svoju dužnost o godišnjoj sv. ispovijedi i o uskrsnoj pričesti.Ali se nemoj zadovoljiti samo s tim . Ispovjedaj se i pričešćuj što češće, osobito na prve petke i prve subote u mjesecu.

\+ + +

28. O GRIJEHU

Konačna je svrha čovjekova: slava Božja i čovjekovo vječno blaženstvo. Sva se ljudska djelatnost ima upravljati prema toj svrsi ako vršimo Božji zakon i slušamo glas svoje savjesti. Naprotiv, ako ne živimo po Božjem zakonu i ne činimo ono što nam nalaže savjest, mi griješimo, vrijeđamo Boga, a u tom slučaju ne postizavmo konačnu svrhu. Grijeh nam ne dopušta da postignemo svrhu.

U JERUŠALEMU je kod ovčjih vrata bio ribnjak koji se hebrejski zove Betsaida i imao je pet trijemova. U trijemovima je ležalo veliko mnoštvo bolesnih koji su čekali da se zamuti voda. Anđeo je Gospodnji silazio u određeno vrijeme u ribnjak i mutio vodu. Koji je najprije sišao, kad se zamutila voda, ozdravio je, pa bolovao od koje mu drago bolesti. Tu je bio jedan čovjek koji je bolovao 38 godina. Kad ga ugleda Isus, upita ga "Hoćeš li ozdraviti?" Bolesnik mu odgovori: "Gospodine, nemam čovjeka da me spusti u ribnjak kad se zamuti voda; dok ja dođem, drugi side prije mene". Tada mu reče Isus: "Ustani, uzmi svoju postelju i hodi". Čovjek je odmah ozdravio. No taj je dan bila subota. Radi toga su Židovi prigovarali ozdravljenom čovjeku što u subotu nosi postelju, ali se on pravdao da mu je naredio onaj koji ga je ozdravio. Kasnije nađe Isus ozdravljenog u hramu i reče mu:

+/ Mi idemo ka konačnoj svrsi,

"Eto si ozdravio, ne griješi više da ti se što gore ne dogodi". (Iv 5,1-14) Tim je riječima Isus naglasio da je grijeh mrzak Bogu i da ga Bog kažnjava na drugom, a često i na ovom svijetu.

GRIJEH JE SVOJEVOLJNO KRŠENJE BOŽJIH ZAKONA. Da kršenje Božjih zakona bude grijeh mora čovjek biti svijestan da krši Božji zakon i da ga krši slobodnom voljom.

Grijehe dijelimo na ISTOČNI I OSOBNI GRIJEH. Istočni je grijeh zapravo grijeh našega praoca Adama i prenosi se na čovjeka rođenjem. Osobni je grijeh onaj što ga svaki pojedinac čini kao osoba. Osobne grijehe možemo različito dijeliti, a najčešće ih dijelimo na teške i lake. Osobne grijehe možemo počiniti zlim mislima, riječima, željama, djelima i propustom dobrih djela.

TEŠKI GRIJEH je svijesno i svojevoljno kršenje Božjega zakona u velikoj stvari.

Prema tome za teški se grijeh traže tri stvari: 1. velika stvar, tj. teška nepravda nanesena bližnjemu, nama samima ili Bogu; 2. svijesno kršenje Božjega zakona, tj. u trenutku kad čovjek krši Božji zakon mora biti svijestan da je taj prekršaj težak grijeh. 3. Svojevoljni pristanak volje, tj. +

Teški se grijeh zove i SMRTNI, jer je gubitak posvetne milosti koja je vrhunaravni život duše; gubitak kreposti i primljenih darova koji su skopčani sa stanjem posvetne milosti; navlačenje neizmjerne krivnje što nastaje radi uvrede Boga i prezrenog njegova prijateljstva; potpadanje pod vječnu kaznu; gubitak svih stečenih zasluga, a uz to grešno +/ da slobodno pristanemo na grijeh.

nik ne može steći novih zasluga dok se ne pokaje.

OSLOBAĐAMO SE SMRTNOG GRIJEHA i ponovno stičemo zasluge koje smo imali prije grije - ha: po sv. ispovijedi. Savršenim pokajanjem. dobivamo oproštenje grijeha, ali smo dužni i spovjediti grijehe na prvoj ispovijedi.

Laki je grijeh svojevoljni prekršaj Božjeg zakona u nevažnoj stvari, kao što je svojevoljna rastresenost u molitvi, mala laž u govoru, neznatna ogovaranja bližnjega, svojevoljna srdžba i slično. Također je laki grijeh prekršaj Božjega zakona u važnoj stvari, ako manjka potpuna spoznaja zla ili potpuni pristanak volje, tj. ako je teški prekršaj učinjen u polusnu ili je samo napola svojevoljan.

I laki je grijeh uvreda Bogu i Bog ga mrzi. On nas ohladnjuje u Božjoj ljubavi, dispo nira nas za teške grijehe i navlači na nas vremenite kazne. Oproštenje lakih grijeha po stižemo na ispovijedi, djelom ljubavi prema Bogu, pokajanjem, dobrim djelima i oprosti - ma.

Čuvaj se svakog grijeha, jer je grijeh veliko zlo, jedino zlo. Da se sačuvaš od grijeha, vježbaj se u Božjoj prisutnosti, misli na smrt i na sud, izbjegavaj grješne prigode i moli se.

\+ + +

29. NEKI POSEBNI GRIJESI

Grijehe možemo podijeliti i po izvanjs koj međusobnoj pripadnosti, tj. po oznaci koja im kao skupu grijeha daje neko zajedni čko obilježje. Tako imamo sedam glavnih gri jeha, grijehe protiv Duha Svetoga, grijehe što vapiju u nebo i tuđe grijehe.

G. 1897. dovede ugledni grof JURAJ ES- TERHAZI devetogodišnjeg sina u isusovački kolegij blizu Beča. Predajući svoga sina u pravitelju kolegija reče: "Velečasni! Evo Vam predajem svoje jedino dijete. Kad biste mi možda morali pisati da moj sin zbog slaba dara ne napreduje u školi, kao što bih ja želio, mogao bih to podnijeti. Ako biste mi možda morali javiti da je moj sin obolio na smrt, i to bih s milošću Božjom mogao po dnijeti. Ali kad biste mi, velečasni, jednoga dana morali saopćiti da je moj sin počinio teški grijeh, toga ne bih (okrene se prema sinu) mogao od tebe podnijeti". Prekriži sina na čelu i ode. Kad mu je sin morao poći u jednogodišnju dobrovoljačku službu, oboli i umre. Sin Jurja Esterhazija ljubio je krepost i čuvao se svakog grijeha. Učinio je odluku da voli umrijeti, nego teško sagriješiti.

Glavni su grijesi zapravo mane, grešne sklonosti iz kojih nastaju drugi grijesi. Zo vu se glavni grijesi, jer kao što glava vo - di, upravlja našim tijelom, tako oni uprav. -

ljaju i vode grešnikove korake u zlo, a ne zovemo ih glavnima zato što bi bili najveći i nateži grijesi.

Katekizam nabraja SEDAM GLAVNIH GRIJEHA: 1. oholost, tj. neuredna težnja za osobnom slavom; 2.lakomost, tj. prekomjerna žeđ za sticanjem i posjedovanjem zemaljskih dobara; 3. bludnost, tj. neuredna težnja za spolnim zadovoljavanjem; 4. zavist, tj. žalost što bližnji uživa neko dobro; 5. proždrljivost, tj. neuredna težnja za jelom i pilom; 6. srditost, tj. neuredna težnja za nepravednom osvetom; 7.lijenost, tj.žalost koja nekoga hvata radi Božje dobrote koju nam Bog očituje u darovima Duha Svetoga .i u posvetnoj milosti.

GRIJESI PROTIV DUHA SVETOGA čine posebnu grupu.Griješiti protiv Duha Svetoga znači:svijesno i hotimično počinjati zlo,lako i posve bezbrižno priklanjati se teškom grijehu,odbijati svako sredstvo za očuvanje od grijeha.Isus veli da će se čovjeku svaki grijeh oprostiti, samo da se neće oprostiti grijeh protiv Duha Svetoga ni na ovom ni na drugom svijetu. Nije Isus htio tim naglasiti da se ti grijesi ne mogu oprostiti na ispovijedi, nego je htio reći da ti grijesi dovode čovjeka u stanje tvrdoće i neosjetljivosti , pa je skoro nepristupačan za djelovanje Božje milosti.

Katekizam nabraja ŠEST GRIJEHA PROTIV DUHA SVETOGA: 1. ne ufati se u spasenje, tj . zdvojnost radi izgubljenog pouzdanja u milost Božju; 2. zlo se uzdati u spasenje bez dobrih djela, tj. utvarenje da će nam Bog sigurno oprostiti, pa u toj misli griješiti; 3 . suprotiviti se istini poznatoj, tj. suprostavljanje nauci Crkve, a napose kojoj priznatoj istini; 4. nenavidjeti duhovna dobra svoga bližnjega,tj,zavist bližnjemu na prijateljstvu s Bogom i životu u milosti; 5. otvrdnulost u grijehu, tj. tvrdokornost kojom netko odbija svaku spasonosnu opomenu; 6.posljednje nepokajanje, tj. ustrajanje u nepokori do smrti.

GRIJESI ŠTO U NEBO VAPIJU zovu se zato, jer ih Sv. Pismo tako nazivlje i jer oni ruše osjećaj pravednosti, čovječnosti i ljudski društveni osjećaj za društveni poredak, pa vape Bogu za osvetom.

ČETIRI SU GRIJEHA KOJI U NEBO VAPIJU: 1. hotimično ubojstvo, kao što je Kajin ubio Abela; 2. tjelesni grijeh protiv naravi kao što je vladao u Sodomi i Gomori; 3. tlačenje ubogih, udovica i sirota i 4. zadržavanje zaslužene radničke plače.

TUĐIM GRIJESIMA nazivamo one grijehe po kojima čovjek postaje sudionik i sukrivac tuđih grijeha. Možemo na više načina sudjelovati u grijehu drugog čovjeka:ako zapovjedamo da se griješi, ako savjetujemo,potičemo na grijeh, ako pomažemo i branimo grešnika , ako ne spriječavamo grijeh.Sv.Pavao opominje:"Ne budi sudionik tuđih grijeha". (I Tim 5,22)

Čuvaj se različitih grijeha.Svaki je smrtni grijeh smrt naše duše, a svaki laki grijeh nas malo po malo vodi k toj smrti.Nek ti je savjest budna protiv svakog grijeha.

30.BOGOSLOVNE KREPOSTI

Ljudsko je djelovanje put i sredstvo kojim čovjek postizava svoju konačnu svrhu. Ako je naše djelovanje zlo, grešno, tj.ako griješimo, ne postizavamo svoju svrhu,nego vječno prokletstvo.Naprotiv, ako je naše djelovanje dobro, tj. ako vršimo Božji zakon i živimo po svojoj savjesti, a to znači živjeti kreposno, mi postizavamo konačnu svrhu za koju smo stvoreni. Zato ćemo ovdje govoriti o krepostima, a posebno o bogoslovnim krepostima koje nas vode do cilja.

Za vrijeme cara Komoda optuži suga svetog muža APOLONIJA da je kršćanin.Prokonzul Perenij na istrazi nastoji odvratiti Apolonija od vjere u Krista i da žrtvuje kipu cara Komoda. Naravno da Apolonij nije htio poslušati, nego je naprotiv stao tumačiti pravu vjeru u Krista. Pred senatom na pitanje da li s tim uvjerenjem rado umire,Apolonij odgovara:"Uistinu rado živim,Pereniju, ipak se smrti ne bojim iz ljubavi prema Kristu, jer nema ništa dragocjenije od vječnoga života u kome besmrtna duša lijepo živi". A kad je prokonzul Perenij odgovorio da ništa od toga ne razumije, Apolonij odgovori:"Kako mi te je žao što upravo ništa ne poznaš ljepotu milosti.Gospodnja je riječ,Pereniju, za srce kao što je svjetlo za oko".Iz toga vidimo da je Apolonij vjerovao

u Boga, ljubio ga svim svojim srcem i nadao se da će postignuti vječno blaženstvo, pa je radi toga podnio smrt.

Krepost je dobro duševno raspoloženje ili trajno svojstvo po kome se čestito živi i kojim se nitko rđavo ne služi.Nije krepostan onaj koji od vremena na vrijeme učini neko dobro, nego je krepostan onaj koji redovito u svako vrijeme i u svakoj prigodi vrši svoje dužnosti, tj.čini dobro.

Imamo dvije vrste kreposti:NARAVNE I VRHUNARAVNE. Naravne se obziru samo na prirodnu svrhu ljudskog života i prirodne sposobnosti čovjeka.Stječu se ponavljanjem dobrih čina, a ne daju pravo na vječnu nagradu.Naprotiw vrhunaravne dovode čovjeka u odnos s Bogom kao vrhunaravnom svrhom našega života.Mi ih ne možemo steći, dar su Božji. Primamo ih zajedno s posvetnom milosti i daju nam pravo na vječnu nagradu.

Među vrhunaravnim krepostima posebno se ističu BOGOSLOVNE KREPOSTI: vjera, ufanje i ljubav.Zovemo ih bogoslovnim krepostima, jer imaju Boga za objekt,jer im je svrha Bog i jer za njih znamo jedino po Božjoj objavi.

Prva je bogoslovna krepost VJERA.Vjera je vrhunaravna, od Boga ulivena krepost po kojoj nedvojbeno radi Božjeg auktoriteta držimo za istinu sve što je Bog objavio i što nam Crkva predlaže vjerovati. Iz toga se vidi da objekt vjere sačinjavaju objavljene istine u koje vjerujemo radi Božjeg autoriteta.Bez vjere je nemoguće ugoditi Bogu i tko ne vjeruje, taj se neće spasiti.

Naša je dužnost da vjerujemo u sve obja

vljene istine, da ih dobro poznajemo, da ih priznajemo bez stida i da ih branimo.Osobito ćemo se čuvati nevjere, krivovjerja i svojevoljne sumnje o vjeri.Ne smijemo čitati protuvjerske spise niti slušati govore protiv vjere.

Druga je bogoslovna krepost UFANJE.Ufanje je vrhunaravna od Boga ulivena krepost po kojoj se čvrsto ufamo da će nam Bog dati sve što je obećao radi zasluga Isusa Krista. Objekt je ufanja vječno blaženstvo i potrebne milosti za spasenje.Ufamo se, jer je Bog neizmjerna dobrota i jer nam je dao svoja obećanja.

Ufanje nam je potrebno za spasenje.Ono nam daje radost i snagu u životu.Ne smijemo očajavati, a niti se preuzetno ufati u Boga.

Treća i najvažnija je bogoslovna krepost . LJUBAV.Ljubav je vrhunaravna od Boga ulivena krepost po kojoj ljubimo Boga nada sve radi njega samoga, a sebe i bližnjega radi Boga. Bog je glavni predmet naše ljubavi i moramo ga ljubiti svim srcem i svom dušom, a drugotni je predmet mi sami i naši bližnji.

Bez ljubavi se ne možemo spasiti.Pravo ljubi Boga tko vrši Božje zapovijedi i ispunja volju Božju.Zato se treba čuvati svakog grijeha, osobito mržnje na Boga i nehaja prema Bogu i Božjim stvarima.

Budi krepostan, jer ćeš po krepostima postići vječno blaženstvo.Posebno vjeruj sve što ti Crkva naređuje vjerovati;ufaj se u dobrog Boga i ljubi ga nada sve.Probuđuj češ - to čina vjere, ufanja i ljubavi!

31.ĆUDOREDNE KREPOSTI

Bogoslovne nas kreposti vode k Bogu, i to svaka svojim putem.Najsigurniji i najbolji je put-put ljubavi. Bez ljubavi ništa nam ne koristi niti išta vrijedimo.Ali da naša ljubav bude u savršenom stupnju, potrebno nam je vršiti i ćudoredne kreposti.Ćudoredne kreposti podižu i preobrazuju naš život u ovoj dolini suza.

Za vladanja cara Diokecijana mladić MAKSIMILIJAN neće da ide u vojsku, jer se u vojničkoj službi mora klanjati idolima i njima žrtvovati.Prokonzul Dion mu veli:"Stupi u službu da ne pogineš". - "Neću stupiti u službu.Digni mi glavu.Ne služim svijetu , nego svomu Bogu". - "Stupi u službu i primi znak oko vrata". - "Ne primam znaka; imam znak Krista, svoga Boga". -"Stavite mu znak". - "Ne primam svjetskog znaka i ako mi ga daš bacit ću ga, jer ništa ne vrijedi.Ja sam kršćanin i ne smijem nositi oko vrata životinjskog znaka, jer sam već primio veličanstveno znamenje svoga Gospodina Isusa Krista,Sina živoga Boga koga ti ne poznaš, koji je trpio za naše otkupljenje, koga je Bog dao za naše grijehe. Njemu služimo svi kršćani i njega, koji je začetnik života i početnik slave, slijedimo". - "Stupi u službu da žalosno ne pogineš radi odbijanja službe". - "Ja neću poginuti. Ako pođem s ovoga

svijeta, moja će duša živjeti s Kristom, mojim Bogom". Maksimilijan je pogubljen.Na smrti reče ocu:"Daj krvniku moje odijelo koje si mi kupio za vojničku službu". Zaista divan primjer ćudorednih kreposti.

ĆUDOREDNE KREPOSTI nemaju za neposredni predmet Boga kao bogoslovne kreposti, nego naš ćudoredni odnos prema nekoj dužnosti koju Bog nalaže.I ćudoredne kreposti treba vršiti radi Boga, ako želimo da nam budu zaslužne.

Među ćudorednim krepostima posebno se ističu četiri i nazivlju se STOŽERNE: razboritost, pravednost, trijeznost i jakost. Zovu se stožernima, jer na njima kao vrata na stožerima počiva sva zgrada ljudskog života.One obuhvataju sve ćudoredne kreposti.

Prva je stožerna krepost RAZBORITOST . Razboritost je ćudoredna krepost koja u svakoj životnoj prigodi pokazuje što treba činiti.Razborit čovjek zna što je doista dobro i Bogu ugodno i ne da se zavesti na zlo pod plaštem dobra. Tko je razborit njega u životu ne vodi strast, đavao i pokvareni svijet, nego Božja objava i kršćanski ćudoredni zakon.A kad je upoznao što ima činiti, razborit čovjek živi prema toj spoznaji i upotrebljava prava sredstva za postizavanje dobra.

Razboritost je najglavnija od ćudorednih kreposti, jer ona kroti strasti, vodi ostale kreposti i uči pravo ćudorede.

Druga je stožerna krepost PRAVEDNOST . Pravednost je krepost po kojoj imamo stalnu i nepokolebivu volju dati svakomu svoje.Krepost pravednosti obuhvata sve naše dužnosti

prema Bogu i prema bližnjemu.

U Starom Zavjetu krepostan je čovjek nazivan pravednim.Takav je bio sv. Josip,zaručnik Djevice Marije.

Treća je stožerna krepost TRIJEZNOST . Trijeznost je krepost koja u čovjeku ravna osjetilnim težnjama i nasladama za dodirom. Zadaća je umjerenosti da vlada nad našim požudama koje nas odvraćaju od Božjega zakona i od vršenja dobrih djela.U nama je jaka sklonost na zlo. Tu sklonost treba krotiti, ako želimo da imamo krepost umjerenosti.Treba krotiti svoje sklonosti u jelu, piću, zabavi, odmoru, pohlepi itd.

Četvrta je stožerna krepost JAKOST . Jakost je ćudoredna krepost koja čovjeka jača da ne klone na putu za dobrim pa i uz najveće poteškoće života. Jakost je potrebna za ustrajnost u molitvi, za primanje sv.sakramenata, za izvršivanje staleških dužnosti, za vježbanje u kršćanskim krepostima. Tko je jak taj ne ide za opakim drugovima, taj se bori protiv strasti, taj ispravlja svoje mane.Divan je uzor jakosti Isus i mučenici Crkve. Njih je potrebno nasljedovati.

Vježbaj se u ćudorednim krepostima.Često ponavljaj dobre čine i moli Boga da ti udijeli te kreposti.

\+ + +

32. KRŠĆANSKA SAVRŠENOST

Mnogi ljudi misle da je kršćanska savršenost samo za redovnike, svećenike i osobe koje se više mole, češće idu u crkvu i često primaju sv. sakramente, a da dužnost vježbati se u kršćanskoj savršenosti ne spada na ostale ljude koji žive u svijetu. To je mišljenje posve krivo, jer je Isus svima rekao: "Budite savršeni kao što je savršen Otac váš nebeski". (Mt 5,48)

P. FOX, opat najstarijeg trapističkog samostana u Sjedinjenim Američkim Državama u Kentusky, opisuje kako mu je jednoga dana došao mlad čovjek da mu saopći svoju odluku da stupi u samostan. Bio je pilot major u ratu, a iza rata je vodio jedan ured u bankarskom predjelu Nja Jorka. Bio je član njujorške burze i kluba. Godišnji mu se prihodi penju na 20.000 dolara. Nema ni trideset godina, pa ima velika budućnost pred sobom. Opat mu je jasno predočio poteškoće redovničkog života: tu nema lopte, tenisa, plivanja, bilijara, karata; ne jede se meso, čak ni riba ni jaja osim slučaja bolesti; nema novina, ilustracija, radija, televizije; nema pušenja, pića, ni izleta itd. I kad je opat izbrojio sve to i mnogo drugoga, upita mladog pilota i bankara: "Tomi, hoćete li i sada da stupite u samostan?" Mladić odgovori bez ustezanja: "Hoću!

Želim sve dati za Isusa". Iz tih se riječi vidi da je Tomo svim srcem želio da teži za savršenošću.

Neki ljudi misle da je kršćanska savršenost u dijeljenju milostinje, u čestom primanju sakramenata, u mnogim i dugim molitvama, u redovitom sudjelovanju kod sv. Mise i slično. To nije prava savršenost. KRŠĆANSKO SAVRŠENSTVO stoji u tome: da slobodni od svake neuredne ljubavi prema svijetu i sebi ljubimo Boga nada sve, a sva stvorenja radi Boga i u Bogu. U tome je bit kršćanskog savršenstva. Ljubav nas povezuje i ujedinjuje s Bogom, ljubav nas upućuje da radimo za slavu Božju i spasenje svoje duše, u ljubavi su sadržane sve ostale kreposti. Sv. Pavao veli: "Povrh svega toga imajte ljubav koja je najsavršenija veza". (Kol 3,14)

Kršćansko se savršenstvo postiže: 1. revnošću u vjerskom životu: u molitvi, razmatranju, slušanju riječi Božje i primanju sv. sakramenata; 2. u ustrajnom svladavanju samoga sebe, jer zle sklonosti i strasti priječe sudjelovanje s Božjom milosti; 3. obavljanjem naših dnevnih poslova u stanju milosti i na način koji je Bogu ugodan.

Osim kršćanske savršenosti za kojom moraju težiti svi kršćani, imamo i STALEŽ SAVRŠENOSTI. To je trajni način života koji po sebi navodi i potiče čovjeka na osobnu savršenost. Tko se trajno obaveže na takav način života, dužan je težiti za savršenošću više nego drugi.

Pod staležom savršenosti redovito mislimo na REDOVNIČKI STALEŽ. Redovnički je sta-

lež trajno zajedničko življenje gdje se vje rnici , osim zapovijedi zajedničkih svim kr šćanima, još zavjetuju svojevoljno na tri e vanđeoska savjeta: siromaštva, čistoće i po slušnosti.

Prvi je evanđeoski savjet svojevoljno SIROMAŠTVO. Tko se zavjetuje na siromaštvo bilo u redu bilo izvan njega ne smije imati nikakav osobni posjed niti može samostalno raspolagati vremenitim dobrima.Isus je re - kao onom mladiću:"Ako hoćeš biti savršen , idi prodaj svoju imovinu i podaj siromasima i imat ćeš blago na nebu i dođi i idi za mnom". (Mt 19,21)

Drugi je evanđeoski savjet ČISTOĆA.Tko se zavjetuje na čistoću, taj se svojevoljno doživotno odriče ne samo nečistih požuda,ne go i bračnog života, a živi samo za Boga. I sus veli:"Ima ih koji se odriču ženidbe radi kraljevstva nebeskoga.Tko može shvatiti, ne ka shvati". (Mt 19,12)

Treći je savjet POSLUŠNOST.Tko se zavje tuje na poslušnost , taj se odriče svoje vo lje i podvrgava se poglavaru da sigurnije mo že izvršiti volju Božju.Isus kaže:"Tko hoće da ide za mnom, neka se odreče samoga sebe, uzme križ svoj i ide za mnom". (Mt 16,25)

Krist je nenadmašivi uzor kršćanske sa- vršenosti.
Slijedi Krista, pa ćeš postignuti blago na nebu.

33. SPOZNAJ SAMOGA SEBE

Vrlo je važno za napredak u kršćanskoj savršenosti da upoznamo sami sebe.Kad zna- mo sami sebe, tada možemo dobre svoje sposo bnosti unapređivati, a loša nagnuća kroti- ti.To su dobro znali stari Grci pa su na fa sadi hrama u Delfima napisali:"Gnoothi s'au ton = Upoznaj samoga sebe." Potrebno je da i mi sami sebe proučavamo kako bismo se što bolje upoznali.

ČETIRI STUDENTA dođoše u knjižaru da pogledaju knjigu koja je tek izašla. Prvi u zme odmah jedan primjerak, otvori ga u sre- dini i gleda o čemu piše.Drugi se međutim zanima za opremu i uvez knjige.Treći napro- tiv otvara kazalo i čita ga, promatra predgo vor i uvod da upozna pisca i načela kojih se drži.Četvrti se i ne trudi da gleda knji gu, nego odmah pita za cijenu da prema njoj prosudi vrijednost knjige.

Ta četiri studenta pokazuju nam četiri vrste ljudi,četiri različita temperamenta. Prvi je kolerik koji bi odmah htio pročita ti knjigu i doznati o čemu radi.Drugi je sa ngvinik koga sadržaj ne zanima toliko koli- ko oprema i uvez.Treći je melankolik koji že li iz kazala, uvoda i predgovora doznati um i sroe pisca. Četvrti je flegmatik kojemu je teško uzeti knjigu, pa mirno pita za cijenu.

Iako nema na svijetu ni dva čovjeka po

tpuno jednaka, koji bi imali posve istu narav i iste osebine, ipak možemo svrstati sve ljude u četiri različita temperamenta : KOLERIKE,SANGVINIKE , MELANKOLIKE I FLEGMATIKE. Temperamenat je raspoloženje koje se trajno opaža kod nekog čovjeka. Kad znamo komu temperamentu pripadamo, već tada uglavnom znamo i svoje osobine.

KOLERIK je obično tjelesno jak i čvrst. Razum mu je oštar, volja jaka a mašta i čuvstvo slabije razvijeni.Duša mu se brzo i žestoko uzbuđuje.Ozbiljan je i odlučan. Teži za velikim stvarima i ne pozna zapreka. Rado zapovijeda i dobar je organizator.Budući da je posve obuzet željom da dođe do cilja, često je nerazborit i nagao. Uz to je ohol , visoko misli o sebi i o svojim sposobnostima . Tvrdoglav je i hoće da uvijek ima pravo.Sav uspjeh pripisuje sebi, a malo drži do drugoga.Često se naljuti i uvrđe teško zaboravlja.Rađe umire, nego se ponizuje.Ako krene dobrim putem, učini velike stvari.

SANGVINIK je obično srednje veličine , lijepe pojave,vedar i nasmijan.Duša mu se brzo uzbudi, ali je utisak kratak.Zato je nepostojan . Ima smisla za vanjštinu,optimist je i strasti mu brzo prolaze.Dobre su strane što se lako upozna, što je prijazan, uslužan, uvrđe lako zaboravlja. Rado sluša.Nepostojan je u zlu i ne grize se mnogo kod nezgoda. No uz to je tašt i pun sebeljublja. Sklon je na ljubakanje.Voli društvo i zabave. Često krivo sudi.Rastresen je i nerado moli, razmatra.

MELANKOLIK se slabo uzbuđuje, ali mu u-

tisak ostaje jako dugo.Rado misli i ide u dubinu.Ljubi samoću i šutnju.Zabavljen je svojim mislima, pa često ne opazi poznate o sobe i ne pozdravlja ih.Sve stvari shvaća s ozbiljne strane.U dnu duše čuti uvijek neku bol.Pasivan je, bez živahnosti i brzine.Zatvoren je, ne govori rado s nepoznatima. Neodlučan je i boji se da li će uspjeti.Lako klone i izgubi snagu. Polako misli i govori. Neobično je ohol i straši se poniženja. Često zapadne u malodušnost i postane pesimist.

Uza sve to on se rado vježba u duhovnom životu i u Bogu nalazi neopisivo veselje. Velik je dobročinitelj čovječanstva, jer su melankolici veliki pjesnici i umjetnici,duboki mislioci , bogati izumitelji, vješti zakonodavci.

FLEGMATIK se slabo uzbuđuje, a utisak mu brzo isčezne.Ne zanima ga vanjski svijet i nema volje za rad.
Lako se zanemari i nema velikih ideala.Lijen je, ali voli jesti i piti.Ipak iako radi polako, neumoran je u poslu;ne uzrujava se radi neuspjeha.Miran je, oprezan i hladnokrvan .

Vrlo je važno da upoznaš svoj temperamenat.Svaki je temperamenat dobar i dade se izgraditi.Da upoznaš svoj temperamenat, pazi:kako ti se duša uzbuđuje na misao i na vanjsko djelovanje; da li brzo ili sporo odlučuješ; da li ti utisci ostaju ili isčezavaju brzo.

Izgrađuj svoj temperamenat.Kad upoznaš tuđi temperamenat, poštuj ga, postupaj pravedno prema njemu.

34. TVOJE ZVANJE

Prema Božjoj Providnosti svaki čovjek u određeno doba svoga života bira zvanje da u njemu izvrši svoj zemaljski poziv koristeći ljudskoj zajednici i pripravljajući se da nakon vremenitog života postigne konačnu svrhu, tj. život s Bogom i u Bogu. Budući da je izbor zvanja od tako velike važnosti, potrebno je o njemu posebno govoriti.

DOLORES MARIJA HICKS rodila se u Chicagu 1939. g. Kad joj je bilo tri godine, razvedoše joj se roditelji, i ona nastavi život s majkom. U 11. godini, po majčinoj privoli, prešla je s protestantizma na katoličku vjeru. U 16. godini prvi put je igrala na pravoj pozornici ulogu Djevice Orleanske. Iza toga je češće nastupala. Pače pozvana je i u Hollywood da se ispituju njezine glumačke sposobnosti. Američke kinomatografske revije isticale su je kao jednu od velikih zvijezda sutrašnjice. Kroz godinu dana glumila je još u pet filmova, a zatim se opet vratila kazalištu te je u jednom komadu igrala 400 puta. 1961. g. došla je u Italiju i u filmu Franjo Asiški glumila je ulogu sv. Klare. Nakon glume u filmu "Dođi da letiš sa mnom" izjavila je jednom novinaru da je to njezin posljednji film. I zbilja u svibnju 1963. g. napusti svoju karijeru i stupi u

samostan. Kad su je novinari htjeli posjetiti, nije ih primila, ali im je pismeno saopćila: "Moj je kor[illegible] plod ozbiljnog promišljanja, na ovom ću putu ustrajati". Iz toga se vidi da je Dolores Marija Hicks najprije izabrala zvanje glumice, a kad je osjetila da je Bog zove u drugo zvanje, stupila je u samostan.

ZVANJE JE POZIV u stalež u kome će pojedinac najbolje i najuspješnije izvršiti svoju životnu zadaću. U svom zvanju ima svatko živjeti i raditi tako da uspješno služi Bogu i postigne spas svoje duše, a uz to da bude na korist bližnjemu i domovini. Čovjek je stvor Božji i društveno biće, pa kao Božji stvor ima postignuti konačni cilj, a kao društveno biće mora voditi računa i o drugome.

U Sv. Pismu ne nalazimo zapovijed da je čovjek DUŽAN IZABRATI ZVANJE, ali nam se ta dužnost nameće: 1. iz zapovijedi ljubavi prema samome sebi. Svaki čovjek mora voditi računa o svom konačnom cilju, pa zato mora izabrati zvanje i stalež u kome će najlakše i najsigurnije postići konačnu svrhu; 2. iz zapovijedi ljubavi prema roditeljima. Svatko je dužan potpomagati svoje roditelje, pa je zato dužan izabrati zvanje u kome će moći udovoljiti toj svojoj dužnosti; 3. iz dužnosti prema društvu ili državi. Čovjek je društveno biće, pa zato mora biti od koristi društvu, a ne samo da prima korist od društva.

Svaki pojedinac PRIJE IZBORA zvanja mora ozbiljno 1. ispitati sebe i svoje sposobnosti, jer mora izabrati baš ono zvanje za koje osjeća posebnu sklonost i za koje posje

duje naročite sposobnosti; 2. savjetovati se s roditeljima ili skrbnicima, jer su oni namjesnici Božji koji odgovaraju za našu sudbinu; 3. promijeniti zvanje, ako vidimo da nam ne odgovara.To moramo učiniti, ako je moguće, ali ako nije moguće, treba se ustrpljivo prilagoditi prilikama.

Nitko nije gospodar SPRIJEČITI POJEDINCA u izboru zvanja, ako on ispravno postupa, ako s potrebnim oprezom ispituje sebe i svoje sposobnosti, ako pazi da ne dođu u sukob s Božjim i s ljudskim propisima. Osobito moraju paziti roditelji da ne bi silili djecu da prihvate zvanje za koje ne pokazuju nikakve sklonosti niti sposobnosti.

Kod izbora zvanja svaki pojedinac mora na osobit način paziti da li osjeća poziv ZA SVEĆENIČKI ILI REDOVNIČKI STALEŽ ili da ostane u svijetu.Nitko ne smije smetati onoga koji želi postati svećenik ili redovnik kao što ga ne smije nagoniti da to postane, ako nema volje .Krist sam bira svoje službenike i Kristovu se pozivu treba odazvati.

Dobro promisli prije izbora zvanja,moli se Bogu da te prosvijetli i pitaj za savjet poštene ljude. U svom zvanju vrši točno svoje dužnosti da postigneš konačnu svrhu. Ni jedno zvanje, ni jedan stalež neće ti pomoći, ako ne vršiš savjesno staleške dužnosti.

\+ + +

35. CRKVA I NOVI NARODI

Novi narodi, Germani i Slaveni, već su u V stoljeću zaokružili granice rimskog carstva i provalili u nj.Oni kršćani, koji su poistovjetavali Crkvu s rimskim carstvom , gledali su s očajem te događaje, ali je Crkva drukčije mislila.Ona se je sjetila svoje misije i dala se na posao da i te narode privede Kristovu stadu.Svoju je misiju uspješno izvršila.

Od germanskih naroda:Franaka, Engleza i Njemaca, prvi su se pokrstili Franci.Zato se zovu prvorođenim sinovi a Crkve. Za vladanja Klodviga 496. g. primili su kršćansku civilizaciju, pa su postali najugledniji od svih Germana i brzo raširili svoju moć.

Anglosasi u Engleskoj primiše kršćanstvo za pape Grgura Velikog (590-604). Taj veliki papa pošalje u Englesku sv. Augustina opata i 32 redovnika g. 596. i do g.668. sva je Engleska pokrštena. U Rimu je ošnovana škola za anglosaske mladiće, a uzdržavala se "Petrovim novčićem".

Apostol je Njemaca sv. Bonifacije, potomak ugledne anglosaske porodice, koji je od 715-784. g. širio kršćanstvo i utemeljio mnogo biskupija kao npr. Mainz i mnogo samostana u srednjem vijeku.

I različiti slavenski narodi prigrlili su kršćansku vjeru a s njom i kršćansku kul

\+ Nauku i

turu.

HRVATI SU SE NASELILI NA TERITORIJU RIMSKE DALMACIJE I PANONIJE.Kršćanstvo se javilo u Dalmaciji već u I stoljeću, ali je procvalo potkraj III i početkom IV.stoljeća . Poganski Hrvati, koji su došli u Dalmaciju , došli su u dodir s kršćanskim Romanima.U Splitu je obnovljena nadbiskupija u 7.st. za Ivana Ravenjanina koji je po okolici krstio Hrvate. A kad su Hrvati potpali pod vlast franačkog kralja Karla Velikog on im je odmah poslao kršćanske vjerovjesnike.Prvi poznati kršteni knez u Dalmatinskoj Hrvatskoj bio je Višeslav oko 800 . g. Sačuvana je i njegova krstionica.

U Panoniji se javilo kršćanstvo već u II stoljeću. No Panonski Hrvati primiše kršćansku vjeru od Franaka, i to za vladanja Karla Velikog koji je pokorio Avare pod čijom je vlašću bila Panonija.

Od svih Hrvata najkasnije su se pokrstili Neretvani oko 870-880. Oni su primili kršćanstvo za vladanja kneza Branimira.

SRBI su se pokrstili u IX stoljeću, premda je i prije bilo pojedinaca kršćana među njima. Kad je car Bazilije Makedonac zavladao Balkanskim poluotokom, sami Srbi zamoliše cara da im pošalje vjerovjesnike koji će ih pokrstiti.Tako je i bilo.

SLOVENCI su primili kršćanstvo iz Bavarske. Vojvoda Borut, koji je ostao poganin do smrti, pošalje kao taoce u Bavarsku sina Gorazda i sinovca Hotimira koji su se poučili u kršćanskoj vjeri.I jedan i drugi bili su gorljivi pobornici za kršćanstvo, pa su

ga i širili za svoga vladanja. Gorazd je prvi kršteni slovenski vojvoda.

BUGARI su primili kršćansku vjeru iz Carigrada . G. 864. pokrsti se ban Boris i primi kršćanstvo, a godinu dana kasnije primi ga čitav narod. Kad im Bizantinci nisu htjeli dati crkvenu neovisnost,skloniše se pod okrilje pape Nikole I koji posla dva biskupa i svećenike u Bugarsku da organiziraju crkvenu vlast.

Za Ljudevita Njemačkog četrnaest poglavica čeških primi sv. krst, ali se nije kršćanstvo uvriježilo. Zato možemo smatrati da su ČESI primili kršćanstvo od sv. braće Ćirila i Metoda. S kršćanstvom primili su i slavensko bogoslužje.

POLJACI su primili kršćanstvo od Čeha. I u Poljsku je prodrlo slavensko bogoslužje za kralja Vladislava II Jagela i uzdržalo se do polovice XV stoljeća.

RUSI su primili kršćansku vjeru za kneza Vladimira.Njegov sin Jaroslav (1019-1054) organizirao je Crkvu, uredio zakonodavstvo, sagradio mnoge crkve i samostane, dao prevesti crkvene knjige na ruski jezik i uveo slavenski jezik u crkvu.

Svi ovi narodi s kršćanstvom primili su i kršćansku kulturu.Gdje se podigne krstionica i crkva, oko njih se podiže i raste prava kultura i civilizacija.

36. SV.ĆIRIL I METOD I GLAGOLICA

Najzaslužniji su za kršćansku vjeru i kulturu kod slavenskih naroda sv. braća Ćiril i Metod. Oni su rođeni u Solunu. Metod je najprije bio u carskoj službi, a Ćiril (Konstantin) posvetio se nauku i otišao u samostan. Naskoro i Metod napusti državnu službu i zatvori se u samostan.

Na molbu kneza Rastislava posla ih bizantski car u Moravsku da navješćuju evanđelje. Oni su se odazvali, pripremili slavensko pismo (glagolicu) i počeli obraćati narod na kršćansku vjeru. Propovijedali su i govorili službu Božju na slavenskom jeziku.

No optužiše ih njemački svećenici da ne propovijedaju ispravnu vjeru. Morali su u Rim. Poniješe sa sobom kosti sv. Klementa koje su donijeli sa Krima. Pred njih je izašao papa Hadrijan sa svećenstvom. Papa ih sasluša i odobri njihovo propovijedanje. Tu je Metod zaređen za svećenika, a Ćiril je obolio od groznice i umro.

Metod se uputi u Moravsku. Budući da je u toj zemlji vladao rat, vrati se s puta ponovno u Rim i zatraži od pape da se obnovi negdašnja srijemska nadbiskupija za Slavene. Papa mu udovolji želji i zaredi ga za biskupa. No tek nakon mnogo muka i zatvora dođe u Moravsku.

Protivnici nisu ni sada mirovali, te po-

novno optuže Metoda. Opet mora u Rim, ali i sada mjesto da bude osuđen, vrati se s novim odobrenjima. Iza toga pozove carigradski car Metoda. Odazove se i uputi u Carigrad preko Dalmacije i Hrvatske. No ponovno se vrati u Moravsku i umre 885.g. Njegovi učenici odoše iz Moravske na jug noseći sa sobom slavensko pismo - glagolicu - i slavensku liturgiju.

Staroslavenski je jezik, kojim su se služila sv. Braća, dijalekt praslavenskog jezika. Da nije bilo djelovanja sv. braće, izgubio bi se i ovaj dijalekt radi promjena. Ali kako je ostao nepromjenjen ima veliku korist za znanost. Najstariji rukopisi, pisani na koži, sačuvaše se po raznim samostanima i crkvenim bibliotekama još iz X i XI stoljeća.

Hrvati su uspjeli da glagolica prodre u crkveno bogoslužje, iako ni jedan drugi narod to nije uspio. No to nije bilo lako uspjeti i sačuvati, jer je bilo mnogo protivnika protiv glagolice.

Borba za glagolicu počela je za kralja Tomislava. Splitski je sabor 925. zabranio glagolicu. No popovi glagoljaši uporno su se borili za svoj jezik. Na saboru 1060.g. za kralja Petra Krešimira, opet je zabranjena, ali ne onako strogo kao na prvom saboru. Glagoljaši ni tada ne popuštaju.

Glagolica je dobila svoje priznanje od najveće crkvene vlasti od pape Inocenta IV (1243-1254) koji dopusti glagoljati senjskom i krčkom biskupu i benediktincima na Krku. Sada se počela glagolica širiti uzduž Jadra-

na i uvađa se u svjetovne poslove.

Širenje glagolice prestalo je za turske najezde i kad je pronađen tisak, ali je protestantizam i nehotice pogodovao glagolici. Jednako je glagolica došla u kušnju poslije Tridentinskog sabora, ali se obnovila kad su osnovana glagoljaška sjemeništa u Zadru i Priku kod Omiša.

Svijetliji dani za glagolicu nastali su za pape Leona XIII. On je ustanovio da se blagdan sv. Braće slavi u cijeloj Crkvi, izdao je o svom trošku novi misal i dozvolio glagolicu u svim crkvama gdje se glagoljalo od 1868.g. Papa Pijo X g. 1906. izdao je ponovno odluku o tridesetgodišnjoj neprekidnoj upotrebi glagolice, ustanovivši da je glagolica privilegij pojedinih crkava i župa, a ne cijelog naroda. Pijo je XI dozvolio da se tiska glagolski misal latinskim slovima, pa je glagolica dobila nov polet. Za vrijeme II vatikanskog sabora služena je sv. Misa u crkvi sv. Petra u Rimu na staroslavenskom jeziku.

Iako su neuki glagoljaši branili i čuvali glagoljicu, ona je ipak ponos hrvatskog naroda.

\+ + +

37. CRKVA U HRVATSKOJ ZA NARODNIH VLADARA

Krštenje većine Hrvata dogodilo se u sedmom stoljeću. Ipak je u unutrašnjosti zemlje i dalje bilo pogana. Najkasnije su se pokrstili Neretvani koji su stanovali između rijeke Cetine i Neretve. Prema tome Hrvati su najprije između slavenskih naroda primili kršćansku vjeru.

Na badnjak 640.g. izabran je za papu Ivan Dalmatinac. Njega je boljela sudbina njegove domovine, jer je u njoj bilo mnogo robova. Zato on šalje opata Martina u Dalmaciju i Istru s mnogo novaca da otkupljuje roblje. Martin je stupio u vezu s hrvatskim knezovima i časno ispunio svoju dužnost. Ujedno je sakupio moći kršćanskih mučenika i ponio ih u Rim, a papa je napravio kapelicu u čast sv. Venancija i drugih mučenika. Tako su Hrvati još 641.g. ušli u vezu sa Sv. Stolicom. Ta veza je mnogo pomogla Hrvatima.

Papa sv. Agaton (678-681) govoreći o različitim katoličkim narodima spominje i jedan slavenski narod koji je kršćanski i ima svoje biskupe. On ne spominje ime tog naroda, ali učenjaci dokazuju da su to Hrvati. A da se odupre navali Arapa, papa je htio da ukloni ratove između kršćanskih država i naroda. Tako je sklopio ugovor s Hrvatima. Car Porfirogenet sačuvao je sadržaj tog ugovora,

a sastoji se u ovom:Hrvati obećavaju da neće ratovati protiv drugog naroda, a papa obećaje da će biti za njih.

Za vrijeme Focijeva raskola Hrvati odlučno stoje uz Rim pod vodstvom kneza Domagoja koga papa Ivan VIII nazivlje "slavnim knezom". Iza Zdeslava, koji je naginjao Carigradu, dolazi Branimir koji u pismu papi izjavljuje potpunu odanost svoju i svoga naroda .

Papa je radosno primio tu vijest pa je na Uzašašće 21.V 879. pjevajući sv. Misu nad grobom sv.Petra blagoslovio kneza Branimira, hrvatski narod i hrvatsku zemlju.Od tog doba Hrvati još čvršće ostadoše uz Kat.Crkvu.Tako je papa Grgur VII poslao kralju Dimitriju Zvonimiru krunu, žezlo i zastavu, a papin ga je poslanik . Gebizon 9.X 1075. okrunio kraljevskom krunom.

Odnos između Crkve i države u Hrvatskoj bio je vrlo srdačan.Hrvatski su kraljevi najviše prijateljevali s biskupima Kat. Crkve . Hrvatski knezovi i kraljevi darivaju crkve i samostane, a biskupi, svećenici i redovnici pomažu knezove i kraljeve u državnim poslovima.

Knez Mislav, koji je stolovao u Kl:su, darovao je splitskom nadbiskupu Justinu desetinu od plodova i životinja, sagradio je crkvicu sv.Jurja i obdario je imanjem. Trpimir "milošću Božjom knez Hrvata", napravio je crkvicu i samostan benediktincima u Rižinicama (Solin). U njegovoj se povelji 852.g. prvi put spominje hrvatsko ime. Kralj Krešimir II Mihajlo obdario je zadarski samostan sv .Krševana, a njegova žena Jelena,"majka kraljevstva,majka udovica i sirota", sagradila je u solinskom polju dvije crkvice:sv.Marije i sv. Mojsija. Kralj Petar Krešimir IV nadario je zadarske samostane:muški sv. krševan i ženski sv. Marije, a zatim i druge samostane. Kralj Zvonimir dao je papinu poslaniku samostan Vranu, darivao samostane, a osobito splitsku nadbiskupiju.Kraljevi i velikaši prisustvuju crkvenim saborima,ali bez prava glasa.

Crkva je u Hrvatskoj bila slobodna. Nije bilo borba za investituru niti su kraljevi nametali biskupe po svojoj volji.Biskupe su birali svećenici i puk."Hrvatski biskup " (episkopus chroatensis).Biskup je prva ličnost u kraljevstvu.On je kraljev kancelar . Prati kralja po kraljevstvu kao glavni velikaš i dostojanstvenik.

Među hrvatskim biskupima posebno se ističe splitski nadbiskup Lovro.Bio je vrlo jaka duha. Obilazio je svoju biskupiju i metropoliju te se mnogo brinuo za duhovni preporod naroda. Podupirao je prosvjetu i umjetnost.Sudjelovao je u kraljevskom vijeću i potvrđivao izdane povelje.Savjetima je mnogo pomagao kraljevima:Petru Krešimiru IV i Zvonimiru i tako vrlo korisno utjecao na hrvatske državne poslove.

\+ + +

38. ISTOČNI RASKOL

Istočni raskol, koji je započeo s Focijem oko 880.g. a dovršio se za patrijarha Mihaela Cerularija 1054. zadao je jedinstvu Crkve teške rane.

Taj je raskol imao mnogo uzroka, a ti su uglavnom razlika između značaja istočnjaka i zapadnjaka, nerazumijevanje jezika jedni drugih, razlika u liturgiji, razlika u zakonodavstvu, pitanje stege, cezaropapizam te razmirice između cara i pape.

Carigradski carevi i njima poslušni patrijarsi htjeli su da zvladaju Rimom i svijetom, a kad im to nije uspjelo, htjeli su da budu svoji potpuni gospodari.To je sve iskoristio spretan i odlučan čovjek - Focije .

Focije je bio najučeniji čovjek svoje dobi. Vrlo je nadaren i najbolji je poznavalac sv. otaca i književnosti, a uz to vrlo častohlepan.Za šest dana primio je sve redove i popeo se na patrijaršku stolicu.Vrlo prepredeno istupa kao predstavnik svih narodnih težnja .Svoju ličnu stvar čini nacionalnim zahtjevom.

Kad se zakoniti i sveti patrijarha Ignacije zamjerio caru Mihajlu III Pijanici, car ga zbaci sa patrijaške stolice i uspostavi Focija, dvorskog činovnika, svjetovnjaka. No Ignacije se nije htio odreći, pa se carigradska crkva rascijepila na dvoje. Jedni su pri-

stajali uz Ignacija, a drugi uz Focija.Obojica se pozivlju na papu.Pape daju pravo Ignaciju.No Focije se na sve moguće načine lukavo brani i bori za čast. Njegovu borbu možemo razdijeliti na tri dijela.

1. Najprije Focije ulaže sve sile da papa Nikola I potvrdi njegov izbor. No papa nakon istrage otkriva nezakonitost, nasilje i spletke -pa poništi izbor.Radi toga Focije odluči da prekine veze s Rimom i da za sobom povuče čitav Istok.

2. U drugom dijelu vidimo kako Focije u nekoj vrsti poslanice donosi sve tužbe istočnjaka protiv Kat. Crkve. Uvećava broj i značenje tih tužbi.Optužuje i izrugiva zapadnjake zbog posta u subotu, zbog skraćenog korizmenog posta, zbog umetka Filioque u Vjerovanje, zbog celibata itd.Pod predsjedništvom cara Mihajla 867.g. sastaje se sabor koji nalazi da su te optužbe ispravne i dovoljne da se papa Nikola izopći .Akte tog sabora potpisao je 21 biskup, ali je Focije nadodao i mnoge druge.

3. U trećem dijelu vidimo kako je Makedonac Bazilije ubio cara Mihajla i potjerao njegove doglavnike i samoga Focija.Drži se osmi opći sabor pod predsjedništvom papinih legata.Focije je osuđen i izopćen, a car ga je zatvorio u samostan.No Focije se ne da. Piše papi Ivanu VIII licemjerna pisma, a caru se laska te ostigne i od jednog i od drugog da se sastane sabor. Focije krivotvori tekstove sabora i nadmudri papine legate.No papa se nije dao prevariti pa udari prokletstvom Focija, koga i novi car Lav Mudri odagna u

samostan gdje umre.

Smrću Focija nisu prestali uzroci nesuglasica između Rima i Carigrada. Carigradski su carevi nastojali da učine svoje patrijarhe potpuno neovisnima o papinskoj stolici.Te trzavice su dovele dotle da su se Crkve potpuno razdijelile za patrijarhe Mihajla Cerularija g.1054.On optužuje zapadnjake zbog istih razloga kao i Focije.Papa Leon IX šalje poslanike u Carigrad, ali oni ne uspjevaju, nego je došlo da takve svađe da su u Carigradu zanijekali i valjanost posvećenja u misi, koju govore zapadnjački svećenici.Papini poslanici 16.VII 1054.ga postave na oltar sv. Sofije spis kojim se Cerulari je izopćuje iz Crkve, a ovaj sazivlje sabor koji osuđuje papu i brani svako općenje s Rimom.Raskol je tim dovršen.

Pape su s bolju u duši gledali na taj raskol i nastojali da dođe do pomirenja. Dva pokušaja da se uspostavi jedinstvo, jedan u Lionu 1274. i drugi na saboru u Firenci 1439. nisu uspjeli.No ni kasnije nije obustavljen rad na tom željenom jedinstvu . Nadamo se da će se jednoga dana ostvariti Isusova želja da svi budemo jedno.

\+ + +

39. KRIŽARSKI RATOVI

U srednjem vijeku u mnogo su navrata Arapi navaljivali na evropsku kulturu.No njihovu su silu slomili na Sredozemnom moru Normani, a na Jadranu Hrvati.Tako se oni pomiriše i stadoše sudjelovati u izgradnji zapadnoevropske kulture.Dok su oni gospodarili Palestinom, njihovo vladanje nije bilo nesnosno za palestinske kršćane i pobožne hodočasnike.Ali kad su mjesto Arapa Palestinom zavladali Seldžuci, jedno tursko pleme, kršćani su morali podnositi teške muke.Seldžuci su rušili mnoge crkve, ništili samostane, ubijali kršćane, a hodočasnici su morali plaćati danak, ako su htjeli pohoditi sv. mjesta.

Jauk palestinskih kršćana čuo se i u Evropi .Hodočasnici,koji su se vraćali kući, pričali su o krvološtvu nevjernika. To je pobudilo sućut među kršćanima na Zapadu i htjeli su da pomognu svojoj braći, koja trpe, i da oslobode sv. mjesta.
Uto su Seldžuci osvojili i Malu Aziju. Oni su bili na vratima bizantskog carstva. Zato Mihajlo VII, bizantinski car, zaboravlja na svađu između Carigrada i Rima, pa moli papu Grgura VII za pomoć.Papa je shvatio opasnost od Seldžuka i obećao pomoć caru.

Grgur VII je umro, a njegovu je želju ispunio njegov nasljednik Urban II.Ovaj sa-

zove 1095. sabor u Klermontu gdje se sakupi lo mnogo biskupa i vjernika.Papa je živo o - pisao nevolje palestinskih kršćana i zavr - šio :"Oružje, kojim dosada prolijevaste bratsku krv, okrenite protiv neprijatelja kršćanskog imena."Na to je zaorio opći poklik : "Bog to hoće"!Za dvije stotine godina nije u mukao taj poklik među kršćanskim narodima. Mnogi su prišili na se križ, radi čega se zovu križari, i pošli da oslobode Kristovu domovinu.

Križarski su ratovi i po svom cilju i po zanosu uistinu sveti ratovi, iako su neki išli u rat radi drugih ciljeva.Svega je išlo u rat oko pet milijuna od 1096-1271.g., a bilo je ukupno sedam glavnih križarskih vojna.Za nas je važan četvrti križarski rat, jer su križari na poticaj Mlečana osvojili Zadar, te V križarski rat u kome su učestvovali i Hrvati.

Glavni cilj križarskih ratova nije ostvaren, jer je sv. Zemlja i dalje ostala pod turskom vlašću . No ne možemo zanijekati da su ti ratovi donijeli mnogo posljedica koje su utjecale na daljnji razvoj Evrope.

Što se tiče Crkve te su posljedice od velike važnosti.Njezin se ugled silno digao, jer se na papin poziv dižu mnogi pojedinici i narodi da se žrtvuju za uzvišeni ideal.Religiozni se život podigao kod mnogih koji su pohodili sv. mjesta. Kod pravih kršćanskih boraca probudio se duševni samoprijegor, požrtvovanje i ljubav.Narodi su upoznali jedan drugoga, pa su se izmirili žrtvujući se za isti ideal, a nekoje su sekte na istoku iščez

le.

Za Evropu su ovi ratovi donijeli također mnogo koristi, jer su prestale međusobne borbe, a oružje je okrenuto protiv zajedničkog neprijatelja, te je turska najezda zaustavljena za dugo godina.

Križarski ratovi pospješiše i znanost, pjesništvo, gospodarstvo,obrt i trgovinu.Upoznavanje istočnih naroda, običaja i krajeva poslužilo je napretku znanosti, osobito geografiji.Budući da su Arapi i Grci u to vrijeme bili prosvjećeniji i obrazovaniji , to su se Zapadnjaci od njih mnogo naučili iz kemije, fizike i prirodopisa.Gradovi, koji su bili na glavnim cestama kuda se kretala križarska vojska, dođoše do velikog blagostanja. Zapadnjaci su se također naučili od Arapa kako se pravi šećer od šećerne trske, tkanine od pamuka i svile i koješta drugo, a to je u Zapadnoj Evropi silno podiglo obrt.

No ne smijemo u križarskim ratovima gledati sve idealno.Bilo je i slabih posljedica.No kad te slabe posljedice usporedimo s dobrom, koje su donijeli križarski ratovi, zle posljedice iščezavaju.

\+ + +

40. CRKVA I SREDNJI VIJEK

Protivnici Crkve rado nazivlju Srednji vijek mračnim, jer je Crkva u to doba uživala veliki ugled i vodila Evropu ka kulturi i civilizaciji.Ta je optužba nepravedna.Crkva je u Srednjem vijeku časno odigrala svoju ulogu .

Narodi, koji su u Srednjem vijeku primili kršćansku vjeru, nisu se najednom odrekli svojih starih navika, divljih običaja, sujevjerja i drugih mana.Crkva je uklanjala te mane kao prava odgojiteljica.Da suzbije borbe između gradova i velikaša, uvela je "Božji mir" koji je branio svaku svađu i rat od srijede uvečer do ponedjeljka ujutro, zatim u vrijeme adventa, korizme i na velike blagdane. Da obrani nezaštićene od progona velikaša i plemića, uredila je pravo azila po kome su crkve i samostani imali pravo da prime krivce i dok je krivac pod njihovim zakriljem, nije ga smio nitko progoniti. Teži zločinci kao palikuće, ubojice, otimači djevojaka nisu uživali pravo azila .

Izmijenio se i unutrašnji život Crkve. Liturgija se pojednostavnila, uvedene su tihe mise, pokora se ublažila, vršila se redovito pouka vjernika.Uvedeni su i mnogi blagdani.

Da se pomognu siromasi i bjednici, Crkva je osnovala mnoge bolnice i ubožnice.Samostani su za vrijeme glada znali hraniti mnoge siromahe, a kod benediktinaca je svaki dan bio prostrt stol za siromahe.Osnovani su posebni redovi za njegovanje bolesnika,otkup robova i prehranu siromaha.

U Srednjem su vijeku nastali mngi redovi:cisterciti, kartuzijanci, augustinci,karmelitanci.No ti su redovi išli ponajviše za posvećivanjem pojedinog člana, dok su u XIII stoljeću nastali franjevci i dominikanci , koji uz svoje posvećenje nastoje i oko posvećenja svoga bližnjega.Oni su osnovali i Treći red za one koji ostaju u svijetu, ali ipak poput redovnika teže za savršenošću po pravilu.Bilo je papa,biskupa i kraljeva koji su bili učlanjeni u Treći red.

Sva znanost u Srednjem vijeku odgojila se je u krilu Crkve, a tim je udaren temelj novovjekom napretku.U prvim redovima učenjaka stoje crkveni ljudi ili ljudi odani Crkvi.Osobito je procvala skolastiką.Skolastici su učenjaci koji su teološke zasade razvijetljivali s pomoću Aristotelove filozofije i koji su logiku doveli do vrhunca. Napredak znanosti je prouzrokovao da su nastale redovite škole i sveučilišta.To je sve zasluga Crkve.

U Srednjem vijeku je procvala i umjetnost.Možemo reći da je Crkva bila jedini pravi mecena umjetnosti.Romanski, gotski i renesansni stilovi ogledali su se na crkvenim objektima kao nigdje drugdje.Najljepše građevine tih stilova jesu upravo crkve.

Uz arhitekturu pod zaštitom Crkve ga-

ji se i slikarstvo,rezbarstvo,relijefi u drvetu, slonovoj kosti, zlatu , srebru.Mnogi relikvijari, crkvene odjeće, posuđe, biskupski štapovi umjetnički su urešeni od prvih majstora.Da možemo shvatiti što je Crkva učinila na polju umjetnosti, potrebno je poći u srednjovjekovne samostane i crkve.

I glazba je našla plodno tlo na crkvenom području.Na zapadu je prvi počeo uređivati crkveno pjevanje sv.Ambrozije, a nastavio papa Grgur I Veliki.On je skupio crkvene napjeve i osnovao pjevačku školu.To se pjevanje zove gregorijansko ili koralno, a odlikuje se ozbiljnošću , svečanošću i uzvišenošću.Benediktinac Gvido iz Areza izmislio je četiri linije za pisanje nota u XI stoljeću. Već u X stoljeću skoro svaka stolna i opatijska crkva ima orgulje, a po samostanima je bilo mnogo izvrsnih glazbenika.Najveći glazbenici svijeta skladali su i crkvene napjeve.

U Srednjem vijeku istakli su se mnogi poglavari Crkve. Dosta je spomenuti Grgura VII koji je sebi stavio za zadaću da Crkva bude slobodna, čista, katolička.Grgur je sjajna zvijezda Srednjeg vijeka.On je poslao žezlo, krunu i zastavu Zvonimiru.

\+ + +

S a d r ž a j

	Strana
1.Praktični vjerski život	5
2. Svrha našega života	8
3. Naše djelovanje do svrhe	10
4. Zakoni	14
5. Naša savjest	17
6. Božje zapovijedi	21
7. Ja sam Gospodin Bog tvoj	23
8. Praznovjerje	26
9. Nepoštivanje Boga	29
10. Štovanje Dj. Marije i svetaca ...	32
11. Štovanje sv. moći i slika	35
12. Vanjsko štovanje Boga isvetih ...	38
13. Druga Božja zapovijed - Psovka ..	41
14. Druga Božja zapovijed - Zakletva	44
15. Treća Božja zapovijed	47
16. Četvrta Božja zapovijed - Roditelji	50
17. Četvrta Božja zapovijed - poglavari	53
18. Peta Božja zapovijed - Što zabranjuje.....	56
19. Peta Božja zapovijed - Što nalaže	59
20. Šesta i deveta Božja zapovijed...	62
21. Šesta i deveta Božja zapovijed ..	65
22. Sedma i deseta Božja zapovijed ..	68
23. Osma Božja zapovijed	71
24. Crkvene zapovijedi	74
25. Prva i druga crkvena zapovijed ..	77
26. Treća crkvena zapovijed	83

27. Četvrta crkvena zapovijed 83
28. O grijehu 86
29. Neki posebni grijesi 89
30. Bogoslovne kreposti 92
31. Ćudoredne kreposti 95
32. Kršćanska savršenost 98
33. Spoznaj samoga sebe 101
34. Tvoje zvanje 104
35. Crkva i novi narodi 107
36. Sv. Ćiril i Metod i glagolica 110
37. Crkva u Hrvatskoj za narodnih vladara 113
38. Istočni raskol 116
39. Križarski ratovi 119
40. Crkva i Srednji vijek 122
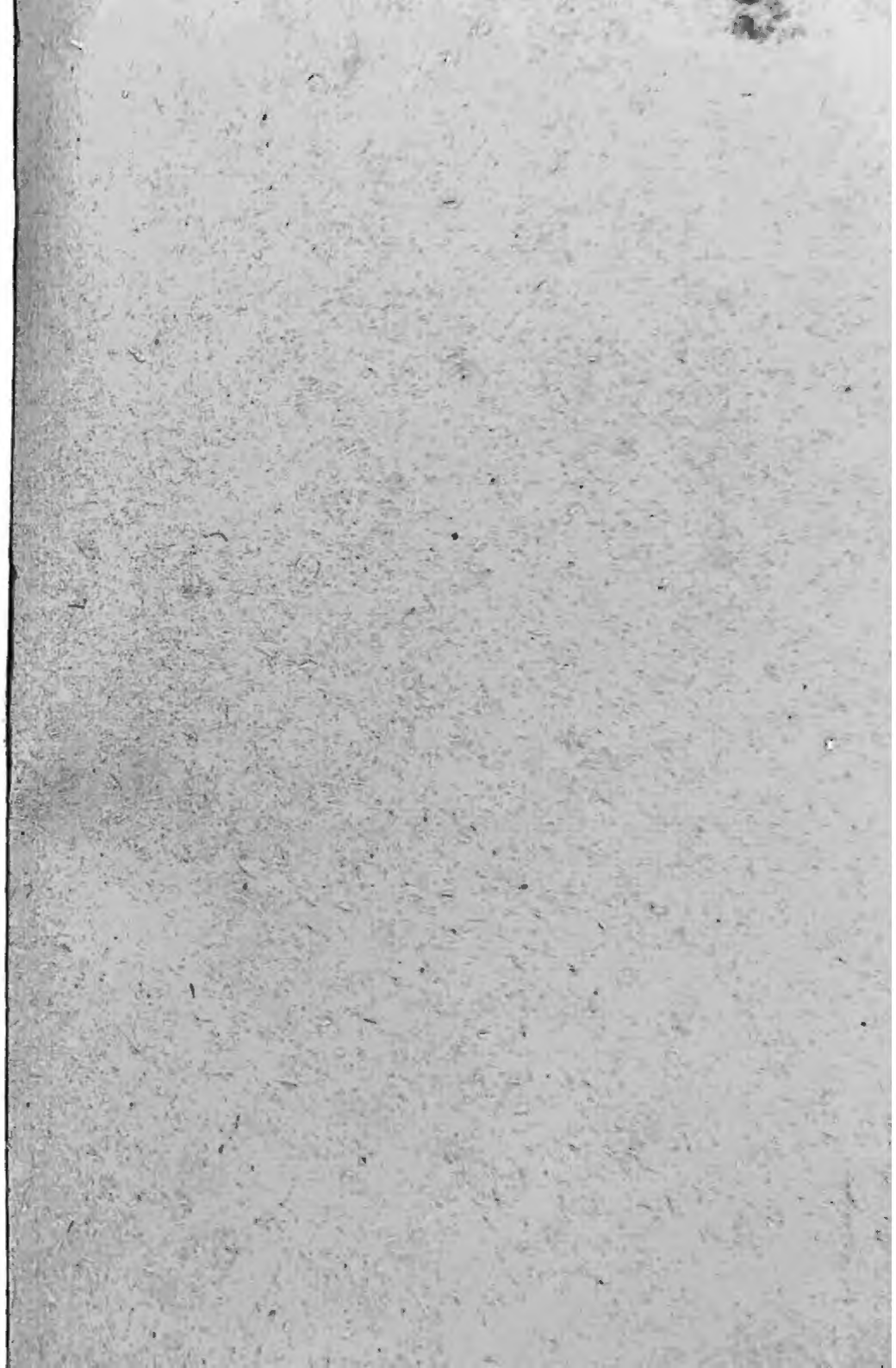
+ + +